

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

**ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΜΗΜΑ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ**

**ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ
ΕΝΩΣΗ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Εισηγητής: ΠΑΠΑΔΑΚΗ ΒΑΣΙΛΕΙΑ 473

Επιβλέπων: ΣΚΟΥΛΟΥΔΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

©

2022

HELLENIC MEDITERRANEAN UNIVERSITY

SCHOOL OF MANAGEMENT AND ECONOMICS SCIENCE

**DEPARTMENT OF MANAGEMENT SCIENCE AND
TECHNOLOGY**

**DIRECT FOREIGN INVESTMENTS AND EUROPEAN
UNION**

DIPLOMA THESIS

Student: PAPADAKI VASILEIA 473

Supervisor: SKOULOUDAKIS EMMANOUIL

©

2022

Υπεύθυνη Δήλωση: Βεβαιώνω ότι είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην πτυχιακή εργασία. Επίσης έχω αναφέρει τις όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες. Επίσης βεβαιώνω ότι αυτή η πτυχιακή εργασία προετοιμάστηκε από εμένα προσωπικά ειδικά για τις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων (Αγίου Νικολάου) του Τ.Ε.Ι. Κρήτης.

Παπαδάκη Βασιλεία Α.Μ. 473

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτέλεσε μια οικονομική και πολιτική ένωση 27 χωρών η οποία επίσημα συστάθηκε ως Ε.Ο.Κ. το 1958. Υπό το πρίσμα της οικονομικής Ένωσης ανέκυψε ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων και υπηρεσιών, ενώ η τελωνειακή ένωση κατεύθυνε τα κράτη μέλη να υιοθετούν ενιαίους δασμούς για τα εξωτερικά προϊόντα. Στο τέλος του Β' Παγκόσμιου πολέμου ξεκίνησε η οικονομική ανάπτυξη, με τις Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (Α.Ξ.Ε.) να αυξάνονται ραγδαία και να κινούνται σε διεθνές επίπεδο. Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (Α.Ξ.Ε.) αποτελούν ένα φλέγον θέμα για την οικονομία μιας χώρας. Θεωρούνται μια δέσμη εισροών που περιλαμβάνει όχι μόνο τη μεταφορά κεφαλαίου αλλά και άλλους πόρους, όπως τεχνογνωσία, ειδικές δεξιότητες και μεθόδους παραγωγής, στοιχεία που οδηγούν στην οικονομική ανάπτυξη των χωρών. Οι Α.Ξ.Ε. αποτελούν ουσιαστικό μοχλό ανάπτυξης, μέσω της διάχυσης της τεχνολογίας και της ανάπτυξης του ανθρώπινου κεφαλαίου. Η προσέλκυση ξένων επενδυτών θέτει ως προϋπόθεση τον ρόλο των θεσμών και της πολιτικής σταθερότητας που επικρατεί σε μια χώρα. Η παρούσα μελέτη έχει σκοπό να παρουσιάσει στοιχεία που αφορούν τις Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση, δίνοντας συγκεκριμένα στοιχεία για την εξέλιξη των εισροών και των αποθεμάτων και παρουσιάζοντας τρόπους βελτίωσης του επιχειρηματικού κλίματος. Ειδικότερα, στο πρώτο κεφάλαιο, πρόκειται να γίνει λόγος για την εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνεπικουρικά με τις Α.Ξ.Ε. στο πλαίσιο μιας ιστορικής αναδρομής, ενώ στο δεύτερο κεφάλαιο θα παρουσιασθεί η οριοθέτηση των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων, τα χαρακτηριστικά τους, οι μορφές τους και οι θεωρίες που έχουν αναπτυχθεί για την περιχαράκωση τους.

Λέξεις – Κλειδιά:

Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, επενδυτικό περιβάλλον, Ελλάδα, δείκτης οικονομικής ελευθερίας, οικονομική ελευθερία, θεσμοί, διεθνοποίηση, κρίση

ABSTRACT

The European Union was an economic and political union of 27 countries which was officially established as E.O.K. in 1958. In the light of economic union, the free movement of capital and services emerged, while the customs union directed Member States to adopt uniform tariffs on foreign goods. At the end of World War II, economic growth began, with Foreign Direct Investment (FDI) growing rapidly and moving internationally. Foreign Direct Investment (FDI) is a burning issue for a country's economy. They are considered an input package that includes not only the transfer of capital but also other resources, such as know-how, special skills and production methods, elements that lead to the economic development of countries. The FDI are an essential lever for growth, through the diffusion of technology and the development of human capital. Attracting foreign investors presupposes the role of institutions and the political stability that prevails in a country. The present study aims to present data on Foreign Direct Investment in the European Union, giving specific data on the evolution of inputs and stocks and presenting ways to improve the business climate. In particular, in the first chapter, we will talk about the evolution of the European Union in cooperation with the FDI in the context of a historical retrospect, while in the second chapter will be presented the delimitation of Foreign Direct Investment, their characteristics, their forms and the theories that have been developed for their entrenchment.

Key words:

Foreign Direct Investment, investment environment, Greece, index of economic freedom, economic freedom, institutions, internationalization, crisis

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ολοκληρώνοντας την πτυχιακή μου εργασία , θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέπων καθηγητή τον Κο Εμμανουήλ Σκουλουδάκη για την συνεργασία και την υπομονή που μου παρείχε για την πραγματοποίησή της.

Επίσης, ένα μεγάλο ευχαριστώ στους γονείς μου, στο παιδί μου και στον σύζυγό μου που με εμπύχωναν και που μου έδειξαν εμπιστοσύνη όλα αυτά τα χρόνια , φτάνοντας στο αυτό το σημείο.

Τέλος, ευχαριστώ όλους τους καθηγητές της σχολής μου , για την βοήθεια και τις γνώσεις που μου πρόσφεραν όλα αυτά τα χρόνια.

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	4
ABSTRACT.....	5
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Εισαγωγικά στοιχεία για Ευρωπαϊκή Ένωση και Α.Ξ.Ε.	9
1. Ευρώπη -Α.Ξ.Ε.: Εισαγωγικά στοιχεία	9
1.1 Ευρώπη -Α.Ξ.Ε.: Ιστορική εξέλιξη	9
1.2 Περίληψη Πρώτου Κεφαλαίου	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: Θεωρητικό πλαίσιο στις Α.Ξ.Ε.	18
2. Θεωρητικό πλαίσιο ξένων άμεσων επενδύσεων: Εισαγωγικά στοιχεία.....	18
2.1 Είδη διεθνών επενδύσεων.....	18
2.2 Άμεσες ξένες επενδύσεις: Οριοθέτηση	19
2.3 Τα είδη των άμεσων ξένων επενδύσεων.....	20
2.4 Το βασικό θεωρητικό υπόβαθρο για τις άμεσες ξένες επενδύσεις.....	21
2.5 Τρόποι εμφάνισης των άμεσων ξένων επενδύσεων.....	23
2.6 Προσδιοριστικοί παράγοντες των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων	24
2.7 Στρατηγικές των Α.Ξ.Ε.	26
2.7.1 Στρατηγική ίδρυσης νέας επιχείρησης	26
2.7.2 Στρατηγική εξαγοράς.....	27
2.7.3 Κοινές επιχειρήσεις	27
2.8 Η ερμηνεία άμεσων ξένων επενδύσεων μέσω της εξελικτικής θεωρίας του Dunning	27
2.9 Μοντέλο διεθνοποίησης της Ουψάλα	28
2.10 Πολυεθνικές εταιρείες και ξένες επενδύσεις.....	29
2.11 Αναπτυξιακές επιδράσεις Άμεσων Ξένων Επενδύσεων.....	29
2.12 Άμεσες ξένες επενδύσεις και οικονομική μεγέθυνση.....	32
2.13 Η αποτελεσματικότητα των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων ως προς τη δομή αγοράς και τον ανταγωνισμό.....	33
2.14 Θεωρητικές προσεγγίσεις των Α.Ξ.Ε.....	34
2.14.1 Η νεοκλασική προσέγγιση	34
2.14.2 Η θεωρία του διεθνούς εμπορίου	35
2.14.3 Η Θεωρία των Ατελειών της Αγοράς	35
2.14.4 Η θεωρία της Βιομηχανικής Οργάνωσης.....	35
2.14.5 Η θεωρία του κύκλου ζωής του προϊόντος	36
2.14.6 Η Εκλεκτική Προσέγγιση O-L-I (Dunning 1977)	36
2.15 Τρόποι χρηματοδότησης των Α.Ξ.Ε.	36
2.16 Η Θεωρία του Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος των Εθνών	37
2.17 Μελέτες για την Ευρώπη	39

2.18 Περίληψη Δεύτερου Κεφαλαίου	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: Η πορεία των Α.Ξ.Ε. στην Ευρωπαϊκή Ένωση	42
3. Θεωρητικό πλαίσιο Άμεσων Ξένων Επενδύσεων και Ευρωπαϊκής Ένωσης: Εισαγωγή	42
3.1 Η πορεία των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων για την Ευρωπαϊκή Ένωση	42
3.1.1 Εισερχόμενες ροές ΑΞΕ 2001-2019 σε ποσοστό του ΑΕΠ και σε ποσό δολαρίων	43
3.1.2 Εξερχόμενες ροές ΑΞΕ 2001-2019 σε ποσοστό του ΑΕΠ και σε ποσό δολαρίων.....	45
3.1.3 Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών 2001-2019 σε ποσοστό του ΑΕΠ και σε ποσό δολαρίων.....	47
3.1.4 Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών 2001-2019 σε ποσοστό του ΑΕΠ και σε ποσό δολαρίων	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν και υψηλές ροές ΑΞΕ.....	52
4. Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν :Εισαγωγή	52
4.1 Το ΑΕΠ της ΕΕ 2001-2019.....	53
4.2 Χώρες με τις υψηλότερες εισροές και εκροές της ΕΕ 2001-2019	54
4.3 Συμπεράσματα της διαγραμματικής απεικόνισης των υψηλότερων εισροών εκροών της ΕΕ 2001-2019	57
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Συμπεράσματα	59
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	61
Ελληνική Βιβλιογραφία	61
Μεταφρασμένη βιβλιογραφία	62
Ξενόγλωσση βιβλιογραφία.....	62
Πηγές.....	63

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Εισαγωγικά στοιχεία για Ευρωπαϊκή Ένωση και Α.Ξ.Ε.

1. Ευρώπη -Α.Ξ.Ε.: Εισαγωγικά στοιχεία

Η ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά την περίοδο 1945 – 1959, ανέκυψε, εξαιτίας της ανάγκης για παύση συγκρούσεων μεταξύ των γειτόνων που αναπτύχθηκαν στον καιρό του πολέμου.

Στην ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης έρχεται να προστεθεί η ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (Ε.Ο.Κ.) το 1957, με τη συνθήκη της Ρώμης, με σκοπό την διαμόρφωση κοινής αγοράς και της τελωνειακής ένωσης και εξουδετέρωσης των συνοριακών ελέγχων που διεξάγονται μεταξύ των κρατών μελών.

Στην ενιαία αγορά στηρίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των ανθρώπων, των εμπορευμάτων και των κεφαλαίων, η οποία και στηρίχθηκε με τη συνθήκη «Συνθήκη του Μάαστριχτ».

Στην ανάπτυξη της οικονομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης έρχονται να ασκήσουν επίδραση οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, οι οποίες αυξήθηκαν με την πάροδο των χρόνων και έλαβαν χώρα και σε διεθνές επίπεδο.

Την εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Αμέσων Ξένων Επιδράσεων, καθώς και την εξελικτική σύνδεση τους θα εξετάσει το εν λόγω κεφάλαιο σε μια σύντομη ιστορική αναδρομή που αφορά τόσο την Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και τις Α.Ξ.Ε.

1.1 Ευρώπη -Α.Ξ.Ε.: Ιστορική εξέλιξη

Η Ευρωπαϊκή Ένωση συνιστά μια πολιτική και οικονομική πολιτική ένωση 28 ευρωπαϊκών χωρών και συγκεκριμένα 27 χωρών, ύστερα από την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου. Η αφητηρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης εντοπίζεται στο 1952 με την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας άνθρακα και χάλυβα από τις χώρες Βέλγιο, Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Κάτω Χώρες με σκοπό να πάψουν τα κράτη να ασκούν κυριαρχικά δικαιώματα στους πόρους που επιδρούσαν στους παγκόσμιους πολέμους, με σκοπό τη διασφάλιση της παγκόσμιας Ειρήνης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ενώθηκε οικονομικά το 1958 υπό την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (Ε.Ο.Κ.), στοιχείο που οδήγησε την Ευρωπαϊκή Ένωση να αποτελέσει έναν μεγάλο εξαγωγέα.

Το 1957 με τη Συνθήκη της Ρώμης ιδρύεται η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (Ε.Ο.Κ.) ή «Κοινή Αγορά» (https://europa.eu/european-union/about-eu/history_el).

Η ίδρυση της Ε.Ο.Κ. έθεσε τους εξής δύο στόχους που κληρονόμησε στην Ε.Ε.:

- 1) Τη διαμόρφωση νέας αγοράς.
- 2) Την τελωνειακή ένωση και την εξουδετέρωση των συνοριακών ελέγχων που γίνονται μεταξύ των κρατών μελών.

Η ενιαία αγορά εξασφαλίζει την ελεύθερη κυκλοφορία των ανθρώπων, των εμπορευμάτων και των κεφαλαίων. Η ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων και υπηρεσιών εντός της Ε.Ε. και η τελωνειακή ένωση κατεύθυνε τα κράτη μέλη να υιοθετούν ενιαίους δασμούς για τα εξωτερικά προϊόντα. Η ελεύθερη κυκλοφορία και η ενίσχυση επενδύσεων εντός Ε.Ε. στηρίχθηκε από τη «Συνθήκη του Μάαστριχτ» και από την ίδρυση νομισματικής ένωσης. (Καραδημήτρης, 2017)

Στο τέλος του Β' Παγκόσμιου πολέμου ξεκίνησε η οικονομική ανάπτυξη, η οποία έφερε στο προσκήνιο τις πολυεθνικές επιχειρήσεις και τις ξένες επενδύσεις. Εκείνη την περίοδο (από το 1950 και μετά) οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (Α.Ξ.Ε.) κινούνταν σε διεθνές επίπεδο, αναζητώντας αγορές και σημειώνοντας ταχύτατη ανάπτυξη από την παγίωση του διεθνούς οικονομικού συστήματος και των θεσμών και αρχών του. Επίσης, εκείνη την περίοδο ανέκυψε ο αναπροσανατολισμός του τόπου εγκατάστασης, καθώς και η μεταβολή του τύπου των Α.Ξ.Ε. από επενδύσεις εκμετάλλευσης φυσικών πόρων σε επενδύσεις εκμετάλλευσης αγορών, ενώ αρκετές βιομηχανικές χώρες βρέθηκαν σε θέσεις ανάλογες των Η.Π.Α.

Στην αρχή της μεταπολεμικής περιόδου οι αμερικανικές πολυεθνικές διέθεταν τεχνολογία, τεχνογνωσία της οργάνωσης και του μάρκετινγκ με σκοπό την διάθεση τους στην ευρωπαϊκή αγορά. Η Α.Ξ.Ε. ακολούθησε την ίδρυση της θυγατρικής για την προώθηση των πωλήσεων στην ξένη αγορά. Η άνοδος της εγχώριας αξίας των Α.Ξ.Ε. σηματοδοτούσε την καλύτερη προσαρμογή των θυγατρικών στην ξένη αγορά και τη διασύνδεση με τους εγχώριους προμηθευτές (Κυρκίλης, 2010).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση συστάθηκε κατά την περίοδο 1945 – 1959, προκειμένου να πάντων να υφίστανται οι αιματηρές συγκρούσεις μεταξύ των γειτόνων, οι οποίες αυξήθηκαν την περίοδο του πολέμου. Το 1950 η Ευρωπαϊκή Κοινότητα άνθρακα και χάλυβα ενώνει οικονομικά και πολιτικά τις ευρωπαϊκές χώρες με στόχο την διασφάλιση. Τα έξι ιδρυτικά μέλη της είναι το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο και οι Κάτω Χώρες. Τη δεκαετία του 1950 κυριαρχεί ο ψυχρός πόλεμος μεταξύ Ανατολής και Δύσης.

Το 1960-1969 αποτελεί μια περίοδο οικονομικής ανάπτυξης, λόγω του ότι οι χώρες της ΕΕ παύουν να επιβάλλουν δασμούς στις μεταξύ τους εμπορικές συναλλαγές.

Επίσης, ελέγχουν από κοινού την παραγωγή τροφίμων, προκειμένου να υπάρχουν αρκετά τρόφιμα για όλους. Σύντομα δημιουργείται πλεόνασμα αγροτικών προϊόντων (https://europa.eu/european-union/about-eu/history_el). Τα πάγια κεφάλαια που ήταν εγκατεστημένα στο εξωτερικό ελέγχονταν από αμερικανικά και βρετανικά συμφέροντα. Ο ρυθμός αύξησης των Α.Ξ.Ε., στη δεκαετία του 60, ξεπέρασε τον ρυθμό αύξησης του Α.Ε.Π. πολλών εθνικών οικονομιών ενώ μεταξύ 1967 και 1976 το απόθεμα των Α.Ξ.Ε. αυξήθηκε με παρεμφερή ρυθμό με τον ρυθμό αύξησης του Α.Ε.Π. των αναπτυγμένων χωρών. Το 1/3 του αποθέματος των Α.Ξ.Ε. διεθνώς και οι αναπτυσσόμενες χώρες και μόλις το 1% του συνολικού διεθνούς αποθέματος εκροών των Α.Ξ.Ε.. Οι Η.Π.Α. κατείχαν το 48,3% του συνολικού αποθέματος των Α.Ξ.Ε, ενώ αρκετές θυγατρικές είχαν ιδρυθεί περίπου κατά τα έτη 1938-1960. Σε αντίθεση με τις Η.Π.Α. η Βρετανία, η Ολλανδία, η Γαλλία, η Ελβετία είχαν χαμηλά αποθέματα (το 16,3%, 10,6%, 6,2%, 3,5%). Επίσης, ο Καναδάς είχε το 23,7 %, η Δυτική Ευρώπη το 22,9%, και η Αυστραλία κατέχει το 6,6%. Στις αναπτυσσόμενες χώρες και ειδικά στη Λατινική Αμερική ήταν εγκατεστημένο το 15,6% του παγκόσμιου συνόλου του αποθέματος εισροών Α.Ξ.Ε. Σχετική υποχώρηση του μεριδίου παρατηρείται στα μέσα του 1960 στις παγκόσμιες εκροές Α.Ξ.Ε. και άνοδος των υπόλοιπων βιομηχανικών χωρών, ενώ σχετική άνοδος παρουσιάστηκε από την Ιαπωνία και την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας. Οι Η.Π.Α. το 1967 φιλοξενούσαν το 50,4% του παγκόσμιου αποθέματος των εκροών Α.Ξ.Ε. Το μερίδιο αυτό μειώθηκε το 1973 και αυξήθηκε το 1980-1990. Άνοδο παρουσίασε και το ποσοστό της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας από το 5,6% το 1973 στο 8,5% το 1980. Το μερίδιο της Ιαπωνίας ήταν ίσο με το 4,9% και 3,4% . Η Γαλλία ,η Ιταλία, η Σουηδία το αύξησαν, ενώ η Ολλανδία το μείωσε.

Το 1970-79 μια κοινότητα βρίσκεται σε συνεχή εξέλιξη. Η Δανία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο προσχώρησαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 1973. Ο αραβοϊσραηλινός

πόλεμος το 1973 οδηγεί σε ενεργειακή κρίση και οικονομικά προβλήματα στην Ευρώπη. Τα τελευταία δεξιά δικτατορικά καθεστώτα στην Ευρώπη εξαλείφονται με την ανατροπή του Σαλαζάρ στην Πορτογαλία το 1974 και το θάνατο του στρατηγού Φράνκο στην Ισπανία το 1975. Τεράστια ποσά μεταφέρονται για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και υποδομών στις φτωχότερες περιφέρειες.

Το 1970 το 23% του παγκόσμιου αποθέματος βρισκόταν στον τομέα εξόρυξης πρώτων υλών και το 31% στις υπηρεσίες. Η Κίνα στα τέλη της δεκαετίας του 1970 συγκέντρωνε το 1,3% του παγκόσμιου αποθέματος εισροών Α.Ξ.Ε. ή το 4% του αποθέματος εισροών στις αναπτυσσόμενες χώρες. Το 1975 στις ΗΠΑ, στη Γαλλία στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, την Ολλανδία, τον Καναδά, τη Βρετανία, οι Α.Ξ.Ε. κατανέμονταν κατά 42,1% στη μεταποίηση και 33,4% στις υπηρεσίες και 24,5% στον πρωτογενή τομέα.

Την περίοδο μεταξύ της 1970-1990 οι Α.Ξ.Ε. διαφοροποιήθηκαν αρκετά από την εξυπηρέτηση της ζήτησης στην χώρα υποδοχής σε ένα μοντέλο διεθνούς εξειδίκευσης της παραγωγής που χαρακτηρίζεται από την εξειδίκευση της παραγωγικής διαδικασίας. Αναπόφευκτη ήταν η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου παραγωγικού συστήματος μεταξύ των χωρών και εντός της πολυεθνικής επιχείρησης με ανάπτυξη του εμπορίου, με σκοπό τον εξορθολογισμό της παραγωγής και του μάρκετινγκ. Μάλιστα, στις αρχές του 1970, το μερίδιο του ενδοεπιχειρησιακού εμπορίου στο σύνολο του διεθνούς εμπορίου ήταν στο 20%. Οι εξαγωγές και εισαγωγές ήταν πάνω από 40%.

Το 1980-89 η Ελλάδα γίνεται το 10ο μέλος της ΕΕ ενώ η Ισπανία και η Πορτογαλία ακολουθούν πέντε χρόνια αργότερα. Το 1986 υπογράφεται η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη. Πρόκειται για μια Συνθήκη που παρέχει τη βάση για ένα εξαετές πρόγραμμα, προκειμένου να επιλυθούν προβλήματα που σχετίζονται με το εμπόριο μέσω των συνόρων της ΕΕ και δημιουργεί την «ενιαία αγορά». Στις 9 Νοεμβρίου 1989 πέφτει το τείχος του Βερολίνου και ανοίγουν τα σύνορα μεταξύ Ανατολικής και Δυτικής Γερμανίας. Αυτό οδηγεί στην επανένωση της Γερμανίας, αφού η Ανατολική και Δυτική Γερμανία ενοποιούνται σε ένα κράτος το 1990.

Στις δεκαετίες 1980-1990 οι βιομηχανικές χώρες συγκεντρώνουν αρκετές Α.Ξ.Ε. αυξάνοντας το μερίδιο τους. Οι Η.Π.Α. για άλλη μια φορά συγκέντρωσαν ένα αρκετά αυξημένο απόθεμα των εισροών Α.Ξ.Ε. μεταξύ 1980- 1990.

Η κατανομή των Α.Ξ.Ε. του πρωτογενούς, δευτερογενούς τριτογενούς τομέα διακρίνεται από ασυμμετρία. Στον πρωτογενή τομέα τα $\frac{3}{4}$ των Α.Ξ.Ε. συγκεντρώνονται στην εξόρυξη πετρελαίου, ενώ παράλληλα εντοπίζεται συγκέντρωση και διαφοροποιημένα προϊόντα που υιοθετούν υψηλή εισοδηματική ελαστικότητα ανάπτυξη τεχνολογίας και οικονομίες κλίμακας πεδίου.

Την δεκαετία του 1980 το απόθεμα μεγεθύνθηκε 3,5 φορές, ενώ αυτό των εκροών αυξήθηκε κατά 3,5 φορές. Παράλληλα, η κατανομή του αποθέματος των Α.Ξ.Ε. αναφορικά με τις εισροές και εκροές προβάλλει την κυριαρχία των αναπτυγμένων χωρών.

Ενώ το μερίδιο της Η.Π.Α. αυξήθηκε στις υπόλοιπες χώρες, η Βρετανία, η Ολλανδία, η Γαλλία η Ελβετία κρατήθηκαν σε σταθερή θέση, ενώ το Βέλγιο, η Ιρλανδία και η Ισπανία βελτίωσαν τη θέση τους. Η Λατινική Αμερική, η Νότιο Ανατολική και Νοτιοανατολική Ασία κατά την γεωγραφική κατανομή των εισροών Α.Ξ.Ε. συγκέντρωσε αρκετές εισροές.

Ποσοστό εκροών Α.Ξ.Ε. συγκεντρώθηκε στους τομείς των υπηρεσιών στο συνολικό απόθεμα εκροών Α.Ξ.Ε. πάνω από το 50% και 67%, 62,5 % 58,2% η Ιαπωνία, η Αυστραλία, η Ιταλία η Γερμανία και η Νορβηγία. Η Βρετανία ακολουθεί μια συμμετρική κατανομή αφού ο πρωτογενής τομέας καταλαμβάνει το 27% του συνολικού αποθέματος των εκροών Α.Ξ.Ε.. Η Αυστραλία, οι Η.Π.Α. η Γαλλία , η Νορβηγία συγκέντρωναν το 19,2%, το 16,7%, το 13,4% και το 11,6% αντίστοιχα του συνολικού αποθέματος εκροών στον πρωτογενή τομέα. Η Αυστραλία παρουσίαζε την πιο μειωμένη εξειδίκευση στις Α.Ξ.Ε. στη μεταποίηση. Επίσης, παρατηρείται διαφοροποίηση στις εκροές Α.Ξ.Ε. του ίδιου παραγωγικού τομέα ανάλογα με τη δομή της χώρας προέλευσης (Κυρκίλης, 2010).

Την περίοδο 1986-1989 και 1995 η ανάπτυξη που παρείχαν οι Α.Ξ.Ε. δωδεκαπλασιάστηκε. Συγκεκριμένα, από τα 25 δις\$, στα 315 δις\$, όταν για την ίδια περίοδο το παγκόσμιο εμπόριο οχταπλασιάστηκε από 575 δις \$ στα 4900 δις\$. Μόνο για το 2003 η αξία των Α.Ξ.Ε. υπολογίστηκε στα 1711.78 δις\$ περίπου, παρόλο που το 2004 παρατηρήθηκε ότι ο ρυθμός ανάπτυξης μειώθηκε, ενώ μέχρι το 2007 υπάρχει η τάση για αυξανόμενους ρυθμούς. Από τη δεκαετία του 70 φαίνεται ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες χρειάζονται επενδύσεις με πολιτική κατεύθυνση. Οι επενδύσεις δημιουργούν θέσεις εργασίας, ζήτηση, κέρδη , στοιχεία που έκαναν επιτακτική ανάγκη για την επίδραση των Α.Ξ.Ε. (Σαββίδη, 2006).

Τη δεκαετία του 1990, σύμφωνα με τα στοιχεία UNCTADF ο τομέας των χημικών είναι εκείνος που συμπληρώνει το μεγαλύτερο απόθεμα εισροών Α.Ξ.Ε. με μερίδιο στο σύνολο του αποθέματος Α.Ξ.Ε. στη μεταποίηση στο 30%.

Το 1990, η Αφρική μείωσε τη συμμετοχή στο απόθεμα, ενώ η Σιγκαπούρη, η Ινδονησία, το Μεξικό, η Βραζιλία, η Μαλαισία, η Ταϊβάν, η Αργεντινή, το Χογκ Κονγκ, η Ταϊλάνδη αύξησαν το 72,7% του συνολικού αποθέματος των εισροών Α.Ξ.Ε. Το 1990 το ποσοστό των πρώτων υλών είχε μειωθεί 11% και των υπηρεσιών στο 50%.

Ο τελευταίος τριπλασίασε το μερίδιο του στο σύνολο του αποθέματος στη μεταποίηση κατά την περίοδο 1980 -1990. Ο μεταποιητικός τομέας έλαβε άνοδο, ενώ οι τομείς χαμηλής τεχνολογίας μείωσαν το μερίδιο τους. Οι τομείς χαμηλής τεχνολογίας συγκεντρώνουν τις εισροές Α.Ξ.Ε. στη μεταποίηση. Οι τομείς των ποτών και των τροφίμων και των χημικών δέχονται μεγάλα ποσά στη Λατινική Αμερική, στην Καραϊβική, ενώ οι τομείς ηλεκτρονικών συσκευών καταλαμβάνουν την πρωτοκαθεδρία στην Ασία. Ασυμμετρία παρατηρείται μεταξύ των πολυεθνικών επιχειρήσεων, αναφορικά με τον βαθμό διεθνοποίησης, ο οποίος κυμαίνεται ανάλογα με τον οικονομικό κλάδο και την εθνικότητα της πολυεθνικής. Χώρες που δεν είναι ιδιαίτερα αναπτυγμένες, όπως η Ελλάδα, η Ολλανδία και η Σουηδία παρουσιάζουν ένα δείκτη διεθνοποίησης πολύ πάνω από τον μέσο όρο, ενώ χώρες με υψηλό δείκτη διεθνοποίησης είναι η Βρετανία, η Ελβετία, ο Καναδάς. Ο βαθμός διεθνοποίησης μεταβάλλεται διαχρονικά, όπως στην περίπτωση των Η.Π.Α. που από 28,5 % το 1982 έπεσε στο 25,7% το 1985, παρόλο που οι θυγατρικές και τραπεζικές επιχειρήσεις στο εξωτερικό αυξήθηκαν κατά τα 32,5%. Τη μεγαλύτερη άνοδο του βαθμού διεθνοποίησης παρουσίασαν οι ιαπωνικές πολυεθνικές. Μερικοί μόνο τομείς είναι διεθνοποιημένοι, αφού κυριαρχούνται από πολυεθνικές που διαθέτουν ένα άρτιο σύστημα παραγωγής.

Ενδεικτικό παράδειγμα είναι η πετρελαϊκή βιομηχανία, όπου οι επτά κύριες εταιρείες πετρελαίου αναπτύσσονται στις περισσότερες χώρες. Ως παραδείγματα ενδεικτικά της διεθνοποίησης τίθενται οι τομείς των οχημάτων, των φαρμάκων, των ελαστικών, του καπνού, του γρήγορου φαγητού, των αναψυκτικών, των ηλεκτρονικών μαζικής κατανάλωσης.

Παρατηρείται ότι οι κλάδοι υπηρεσιών έχουν μικρότερο δείκτη διεθνοποίησης από ότι η μεταποίηση, στοιχείο που εντοπίζεται στις Η.Π.Α. το 1980 σε τομείς που σχετίζονται με τη πετρελαϊκή βιομηχανία, ενώ ακολουθεί η κινηματογραφική βιομηχανία, η διαφήμιση, το χονδρεμπόριο, οι κατασκευές και οι υπηρεσίες μηχανικού. Οι υπόλοιποι τομείς ήταν χαμηλά

ως προς τον μέσο όρο και αναφορικά με τον τριτογενή τομέα. Το 1988 η αξία του αποθέματος των κεφαλαίων που ήταν επενδυμένα σε Α.Ξ.Ε. έφτανε τα 1141 δισεκατομμύρια δολάρια Η.Π.Α. ή το 8% του συνολικού Α.Ε.Π. των βιομηχανικών και αναπτυσσόμενων χωρών μαζί. Το 1990, η αξία του κεφαλαίου ανήλθε σε 17 δισεκατομμύρια δολάρια στις Η.Π.Α. ή το 8% του Α.Ε.Π. των βιομηχανικών και αναπτυσσόμενων χωρών. Το 1994 το διεθνές εμπόριο ανέρχονταν στα $\frac{3}{4}$ του συνολικού παγκόσμιου εμπορίου προϊόντων, ενώ το εμπόριο τεχνολογίας και διοικητικών επιδεξιότητων ήταν με τα $\frac{4}{5}$ του συνολικού εμπορίου τεχνολογικών και διοικητικών εισροών.

Οι δυνατότητες εξορθολογισμού της παραγωγής είναι μεγαλύτερες στην μεταποίηση σε σχέση με τις υπηρεσίες, στοιχείο που οδηγεί στον μεγαλύτερο όγκο Α.Ξ.Ε. και πωλήσεων στο εξωτερικό, στοιχείο που με τη σειρά του οδηγεί στη διεθνοποίηση, ενώ η πίεση στη διεθνοποίηση είναι μικρότερη στις υπηρεσίες από ότι στη μεταποίηση, (ηλεκτρονικά παιχνίδια, οχήματα, ηλεκτρονικοί υπολογιστές), όπου οι δαπάνες είναι υψηλές. Ο δείκτης συγκέντρωσης συνδέεται με το ποσοστό παγκόσμιων πωλήσεων των παγκόσμιων πωλήσεων.

Ο βαθμός πολυεθνικοποίησης των 100 μεγαλύτερων πολυεθνικών επιχειρήσεων καθορίζεται από τον μέσο όρο των τριών δεικτών (τον λόγο των πάγιων κεφαλαίων που βρίσκονται στο εξωτερικό προς το σύνολο των κεφαλαίων το λόγο των πωλήσεων στο εξωτερικό προς το σύνολο των πωλήσεων και τον λόγο απασχόλησης. Τέλος το 1999 από τις 100 μεγαλύτερες πολυεθνικές επιχειρήσεις οι 87 λαμβάναν δράση σε τομείς των ηλεκτρονικών συσκευών των μεταφορικών μέσων και της εξόρυξης και διανομής πετρελαίου, των ποτών, των τροφίμων, ενώ παράλληλα οι 91 από τις 100 πολυεθνικές επιχειρήσεις ανήκαν σε αναπτυσσόμενες χώρες όπως ήταν οι Η.Π.Α., η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Ιαπωνία (Κυρκίλης, 2010).

Το 1990-99 η κατάρρευση του κομμουνισμού στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη οδηγεί τους Ευρωπαίους να αναπτύξουν στενές σχέσεις γειτνίασης. Τη δεκαετία του 1990 υπογράφεται η «Συνθήκη του Μάαστριχτ» για την Ευρωπαϊκή Ένωση το 1993 και η Συνθήκη του Άμστερνταμ το 1999. Οι Ευρωπαίοι εστιάζουν στην προστασία του περιβάλλοντος και στη θέσπιση κοινών μέτρων που αφορούν στην ασφάλεια και στην άμυνα. Το 1995 η ΕΕ εντάσσονται στην Ευρώπη και η Αυστρία, η Φινλανδία και η Σουηδία.

Το 2000-2009 το ευρώ αποτελεί ένα νόμισμα για πολλούς Ευρωπαίους. Η 11^η Σεπτεμβρίου 2001 ταυτίζεται με τον «πόλεμο της τρομοκρατίας». Οι χώρες της ΕΕ

συνεργάζονται για την καταπολέμηση του εγκλήματος. Τον Σεπτέμβριο του 2008 η παγκόσμια οικονομία αντιμετωπίζει χρηματοπιστωτική κρίση. Η Συνθήκη της Λισαβόνας κυρώνεται από όλα τα μέλη της ΕΕ και τίθεται σε ισχύ το 2009. Παρέχει στην Ευρώπη σύγχρονα θεσμικά όργανα και πιο έγκυρες μεθόδους εργασίας.

Το 2010-2019 αποτελεί μια δεκαετία με έντονες καταστάσεις. Η Ε.Ε. θεσπίζει μια «τραπεζική ένωση», με σκοπό έναν ασφαλέστερο και αξιόπιστο τραπεζικό τομέα. Τον Δεκέμβριο του 2012 απονέμεται το Νόμπελ Ειρήνης. Η Κροατία εντάσσεται στην Ευρώπη, η κλιματική αλλαγή αποτελεί ένα καίριο ζήτημα. Το 2014 διεξάγονται εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και εκλέγονται οι ευρωσκεπτικιστές. Προκύπτει η προσάρτηση της Κριμαίας από τη Ρωσία, ενώ αρκετοί πρόσφυγες βρίσκουν καταφύγιο στην Ευρώπη.

1.2 Περίληψη Πρώτου Κεφαλαίου

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί μια οικονομική ένωση 28 ευρωπαϊκών χωρών που έχει την αφετηρία της στο 1952. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ενώθηκε οικονομικά το 1958 υπό την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (Ε.Ο.Κ.). Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις και ξένες επενδύσεις, η ίδρυση των θυγατρικών καθώς και η ελεύθερη διακίνηση των εμπορευμάτων, η οποία ενισχύθηκε από τη «Συνθήκη του Μάαστριχτ» και από την ίδρυση της νομισματικής ένωσης αποτελούν κύρια χαρακτηριστικά της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Ένωσης.

Οι Α.Ξ.Ε. (την περίοδο μεταξύ της 1970-1990) μετατράπηκαν σε ένα μοντέλο διεθνούς εξειδίκευσης της παραγωγής που χαρακτηρίζεται από την εξειδίκευση της παραγωγικής διαδικασίας και επηρέασαν την Ευρώπη.

Στις δεκαετίες 1980-1990 οι βιομηχανικές χώρες συγκεντρώνουν αρκετές Α.Ξ.Ε. αυξάνοντας το μερίδιό τους. Το απόθεμα μεγεθύνθηκε 3,5 φορές, ενώ αυτό των εκροών αυξήθηκε κατά 3,5 φορές.

Το 1990-99 αναπτύσσονται στενές σχέσεις γειννίας, υπογράφεται η Συνθήκη του Μάαστριχτ για την Ευρωπαϊκή Ένωση το 1993 και η Συνθήκη του Άμστερνταμ το 1999. Επίσης, η Αφρική μείωσε τη συμμετοχή στο απόθεμα, ενώ η Σιγκαπούρη, η Ινδονησία, το Μεξικό, η Βραζιλία, η Μαλαισία, η Ταϊβάν, η Αργεντινή, το Χογκ Κονγκ, η Ταϊλάνδη την αύξησαν.

Το 2000-2009 το ευρώ αποτελεί ένα νόμισμα για πολλούς Ευρωπαίους, ενώ το 2010-2019, η Ε.Ε. θεσπίζει μια «τραπεζική ένωση».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: Θεωρητικό πλαίσιο στις Α.Ξ.Ε.

2. Θεωρητικό πλαίσιο ξένων άμεσων επενδύσεων: Εισαγωγικά στοιχεία

Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις αποτελούν τις επενδύσεις που ταυτίζονται με την μεταφορά κεφαλαίων τεχνολογίας και ανθρώπινου δυναμικού σε ξένες χώρες. Την οριοθέτηση και τα χαρακτηριστικά των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων πραγματεύεται στα επιμέρους κεφάλαια του το εν λόγω κεφάλαιο.

Ειδικότερα, γίνεται λόγος για τα είδη των άμεσων ξένων επενδύσεων, για τις άμεσες ξένες επενδύσεις προς αναζήτηση αγορών, πλουτοπαραγωγικών πόρων, αποδοτικότητας, στρατηγικών πόρων. Επίσης, γίνεται λόγος για τους τρόπους εμφάνισης των άμεσων ξένων επενδύσεων για τους προσδιοριστικούς παράγοντες των Α.Ξ.Ε. και την ερμηνεία των Α.Ξ.Ε. μέσω της εξελικτικής θεωρίας του Dunning, καθώς και για το μοντέλο διεθνοποίησης της Ουψάλα, τις πολυεθνικές εταιρείες και ξένες επενδύσεις, τις αναπτυξιακές επιδράσεις και τις θεωρητικές προσεγγίσεις των Α.Ξ.Ε. (νεοκλασική προσέγγιση και η θεωρία του διεθνούς εμπορίου, των Ατελειών της Αγοράς, της Βιομηχανικής Οργάνωσης, του κύκλου ζωής του προϊόντος). Η εκλεκτική προσέγγιση O-L-I, οι τρόποι χρηματοδότησης των Α.Ξ.Ε., η θεωρία του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος των Εθνών και οι μελέτες για την Ευρώπη αποτελούν, επίσης, σημαντικά ζητήματα για τα οποία κάνει λόγο αυτό το κεφάλαιο.

2.1 Είδη διεθνών επενδύσεων

Οι διεθνείς επενδύσεις διακρίνονται στις ξένες επενδύσεις χαρτοφυλακίου και στις άμεσες ξένες επενδύσεις. Οι ξένες επενδύσεις χαρτοφυλακίου αντιπροσωπεύουν τις μετοχές, τα ομόλογα αλλά και τα χρηματοπιστωτικά στοιχεία. Κανένα από τα προαναφερθέντα στοιχεία δεν σημαίνει ενεργό διοίκηση ή έλεγχο του εκδότη των χειρόγραφων από τον επενδυτή.

Οι Α.Ξ.Ε. αναφέρονται στην απόκτηση ξένων στοιχείων ενεργητικού με σκοπό τον έλεγχο τους. Καταλαμβάνουν το 10% άνω των τίτλων με δικαίωμα ψήφου μιας επιχείρησης ή την ισοδύναμη συμμετοχή σε μια συλλογική επιχείρηση. Οι άμεσες ξένες επενδύσεις παίρνουν τη μορφή μιας νέας επένδυσης σε ακίνητη περιουσία, της αγοράς των υπάρχοντων στοιχείων ενεργητικού σε μια ξένη χώρα, εγκαταστάσεων και τον εξοπλισμό καθώς και συμμετοχικότητα σε μια κοινοπραξία και συνεργασία με ένα συνεταιίρο (Griffin & Pustay, 2011).

2.2 Άμεσες ξένες επενδύσεις: Οριοθέτηση

Ως Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (Α.Ξ.Ε.) χαρακτηρίζονται οι επενδύσεις, οι οποίες συνδέονται με τη μεταφορά κεφαλαίων, τεχνολογίας και ανθρώπινου δυναμικού σε ξένες χώρες. Ταυτίζονται με το κεφάλαιο με το οποίο η αγορά, η δημιουργία ή η ανάπτυξη των θυγατρικών στην αλλοδαπή χρηματοδοτούνται από μια επιχείρηση, υπό την προϋπόθεση παροχής νέου περιουσιακού στοιχείου από τον επενδυτή. Κατά συνέπεια οι (Α.Ξ.Ε.) διαχωρίζονται από το χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε ξένα αποθέματα, τα ομόλογα και άλλα χρηματοοικονομικά μέσα. Κάτι τέτοιο ενέχει υψηλό ρίσκο, ενώ αυτή η δραστηριότητα αποτελεί μια από τις πιο διαδεδομένες επενδυτικές δραστηριότητες (Μπούχλα, 2011).

Σύμφωνα με τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2010) οι Α.Ξ.Ε. ταυτίζονται με μια κατηγορία διασυνοριακών επενδύσεων που γίνονται από τον κάτοικο μιας χώρας, προκειμένου να αποκτήσει ένα συμφέρον σε μια επιχείρηση, η οποία εδρεύει σε άλλη χώρα.

Ως άμεσος επενδυτής αναφέρεται ο επενδυτής ενώ ως επιχείρηση θεωρείται η «επιχείρηση άμεσης επένδυσης» ή «συνδεδεμένη επιχείρηση» ή «συγγενική επιχείρηση».

Η ανάπτυξη σταθερών και μακροπρόθεσμων σχέσεων με την επιχείρηση συντελείται από τον επενδυτή, ο οποίος διαθέτει τα κεφάλαια για την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας. Στην περίπτωση που οι επενδύσεις συντελούνται υπό την απόκτηση μετοχών, αυτό σημαίνει ότι ο μέτοχος ασκεί επίδραση στη διαχείριση της επιχείρησης.

Οι Α.Ξ.Ε. δεν έχουν τους ίδιους στόχους με τις επενδύσεις χαρτοφυλακίου σε μετοχές, ομόλογα και άλλα μέσα. Σε αυτές οι επενδυτές δεν ασκούν έλεγχο στις υποθέσεις και στη διαχείριση της επιχείρησης αλλά διακρίνονται από κερδοσκοπική διάσταση.

Συχνά και σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου ο ίδιος ο επενδυτής μπορεί να αποτελέσει την επιχείρηση. Μάλιστα μπορεί ο επενδυτής να θεωρηθεί ως «μητρική εταιρία», ενώ είναι σε θέση να ιδρύσει «θυγατρικές εταιρίες» που υπάγονται στην μητρική.

Η ενδοεπιχειρησιακή μεταφορά κεφαλαίων, η τεχνολογία και το ανθρώπινο δυναμικό σε ξένες χώρες συνδέονται με τις ξένες επενδύσεις και δίνουν τη δυνατότητα στον επενδυτή να βγει στις αγορές, όπου και βρίσκονται οι θυγατρικές (Ψωμά, 2020).

2.3 Τα είδη των άμεσων ξένων επενδύσεων

Οι Α.Ξ.Ε. σύμφωνα με τον Caves (1971) λαμβάνουν κάποια ταξινόμηση είτε ως προς τον επενδυτή, είτε ως προς τη χώρα προέλευσης ή και ως προς τη χώρα υποδοχής. Η ταξινόμηση γίνεται οριζόντια, κάθετα ή και διακλαδικά.

Οι οριζόντιες Α.Ξ.Ε. συνδέονται με τη θυγατρική που κινείται σε παρόμοιους δρόμους με την μητρική, στοιχείο που αποδίδει την οριζόντια σχέση μεταξύ τους. Στο πλαίσιο αυτό η θυγατρική παράγει ένα τμήμα της παραδοσιακής παραγωγής, με στόχο την κάλυψη της αγοράς στην χώρα υποδοχής. Στην περίπτωση που οι Α.Ξ.Ε. συντελούνται οριζόντια προκύπτουν μονοπωλιακά ή ολιγοπωλιακά πλεονεκτήματα. Ενδεικτικά παραδείγματα είναι οι πατέντες και τα διαφοροποιημένα προϊόντα.

Οι κάθετες Α.Ξ.Ε. συνδέονται με την τάση της θυγατρικής εταιρείας να διαφοροποιείται από την μητρική ως προς την παραγωγική διαδικασία. Αυτό το είδος επέκτασης χρησιμοποιείται γι' αυτήν την εκμετάλλευση των πρώτων υλών και τον έλεγχο των σημείων διανομής στη χώρα υποδοχής.

Η πιο ασυνήθιστη μορφή Α.Ξ.Ε. θεωρείται η διακλαδική, αφού αφορά στην ταυτόχρονη είσοδο σε μια ξένη χώρα και σε μια βιομηχανία. Αναφορικά με την χώρα υποδοχής ο Caves (1971) προβαίνει στη διάκριση ανάμεσα σε Α.Ξ.Ε. υποκατάστασης εισαγωγών, Α.Ξ.Ε. αύξησης των εξαγωγών και Α.Ξ.Ε. που προωθούνται από τις κυβερνήσεις.

Η εισαγωγή αντικατάστασης αφορά στην παραγωγή αγαθών που εισάγονται στη χώρα υποδοχής, στοιχείο που σηματοδοτεί τη μείωση των εισαγωγών από τη χώρα στόχο και των εξαγωγών από τη χώρα προέλευσης.

Η εξαγωγή αυξανόμενων Α.Ξ.Ε. συνεισφέρει στην αύξηση της αποδοτικότητας της μητρικής εταιρείας, διότι μειώνει το κόστος παραγωγής. Η επιλογή της χώρας εγκατάστασης της θυγατρικής γίνεται με βάση την ύπαρξη πρώτων υλών, ενδιάμεσων αγαθών και κάποιας καλής φυσικής υποδομής. Ως βασική προϋπόθεση της πραγματοποίησης εξαγωγών πρώτων υλών και αγαθών από τη χώρα υποδοχής προς τη χώρα προέλευσης και προς τρίτες χώρες, τίθεται η ύπαρξη αυτού του είδους Α.Ξ.Ε.

Αναφορικά με τις κυβερνητικές Α.Ξ.Ε. τίθεται μια επένδυση που επιδοτείται από τη χώρα υποδοχής η οποία αποσκοπεί ως προς το να ενισχυθεί η απασχόληση, να μειωθούν οι ανισότητες μεταξύ των περιφερειών της δικαιούχου χώρα, καθώς και στο να μειωθούν τα ελλείμματα του ισοζυγίου πληρωμών (Ψωμά, 2020).

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (Π.Ο.Ε.) παρουσιάζει μια κατηγοριοποίηση των μορφών των Α.Ξ.Ε. είναι η εξής:

α) μετοχικό κεφαλαίο (equity capital) που ταυτίζεται με την επενδυτική μορφή της πρώτης προηγούμενα αναφερθείσας κατηγορίας

β) επανα-επενδυμένα κέρδη, τα οποία εμπεριέχονται κατά 60% στις εξερχόμενες Α.Ξ.Ε. και

γ) αλλά κεφαλαία (π.χ. βραχυπρόθεσμοι ή μακροπρόθεσμοι δανεισμοί πόρων μεταξύ των πολυεθνικών) (Μπούχλα, 2011).

2.4 Το βασικό θεωρητικό υπόβαθρο για τις άμεσες ξένες επενδύσεις

Το μοντέλο των Α.Ξ.Ε. απαιτεί πιο περίπλοκα συστατικά, στοιχείο που επιτάσσει τη δομή εισροών-εκροών με την παραγωγή των τελικών προϊόντων και ενδιάμεσων αγαθών. Ένα άλλο στοιχείο που χρειαζόμαστε είναι ο ατελής ανταγωνισμός, στοιχείο που συνδυάζεται με τις αυξανόμενες αποδόσεις στην κλίμακα, προκειμένου οι μεταβολές στη ζήτηση να αλλάζουν τα κέρδη και επομένως οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον κλάδο. Αυτή η μεταβολή της παραγωγής μεταβάλλει την τιμή των αγαθών που παραδόθηκαν. Αυτά με τη σειρά τους μπορεί να επιστραφούν στην πρώτη βιομηχανία και να διαμορφώσουν μια αθροιστική αιτιώδη συνάφεια.

Ένα πολυμερές μοντέλο με ατελές ανταγωνισμό, αν και διακρίνεται από πολυπλοκότητα αποδεικνύεται είναι αδύνατο να οικοδομηθεί ένα απλό μοντέλο που να συλλαμβάνει αυτά τα χαρακτηριστικά, χρησιμοποιώντας κόλπα από τα νέα δεδομένα της βιβλιογραφίας. Αυτό μπορούμε να το κάνουμε με τις εξής υποθέσεις.:

- 1) Οι επιχειρήσεις μπορούν να διαιρεθούν σε τύπους και υποθέτουμε ότι σε κάθε τύπο όλες οι επιχειρήσεις είναι συμμετρικές
- 2) Η oligοπωλιακή αλληλεπίδραση μεταξύ των επιχειρήσεων μπορεί να παρακαμφθεί από τη διαφοροποίηση των προϊόντων

Επίσης, αξιοσημείωτο είναι ότι μπορούμε να έχουμε ενδοκοινοτικό εμπόριο, ικανοποιώντας μια ισορροπία ανάμεσα στις εισαγωγές που προέρχονται από ξένες επιχειρήσεις στις εξαγωγές από τοπικές επιχειρήσεις και πολυεθνικές.

Επικεντρωνόμαστε στην ενιαία οικονομία και σε δύο μονοπωλιακά ανταγωνιστικές βιομηχανίες, σε μια συνδρομημένη για κατανάλωση. Τα ενδιάμεσα προϊόντα μπορούν να

παρέχονται μόνο από εγχώριες επιχειρήσεις. Επίσης δεν μπορούν να είναι εμπορεύσιμα και να εισαχθούν από άλλα μέρη του κόσμου.

Οι επιχειρήσεις που διανέμουν τα καταναλωτικά αγαθά είναι τριών τύπων; οι εγχώριες, οι πολυεθνικές και οι ξένες. Από αυτό προκύπτουν τέσσερις τύποι επιχειρήσεων: α) Οι οικιακές επιχειρήσεις στη βιομηχανία, β) Οι εγχώριες επιχειρήσεις στη βιομηχανία, γ) Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις στη βιομηχανία, δ) κι οι ξένες εταιρείες στη βιομηχανία.

Οι βασικοί τύποι Α.Ξ.Ε. σκοπός της επέκτασης ανάλογα με τα κίνητρα και σύμφωνα με τον Dunning είναι οι εξής:

- **Άμεσες Ξένες Επενδύσεις προς αναζήτηση αγορών.**

Η παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση των ξένων αγορών, με σκοπό την αύξηση του καταναλωτικού κοινού και το μέγεθος της αγοράς επιτυγχάνεται με τις άμεσες ξένες επενδύσεις προς αναζήτηση αγορών. Επίσης, πολλά προϊόντα προσαρμόζονται στα καταναλωτικά πρότυπα και στον τρόπο παραγωγής της χώρας υποδοχής και συχνά συμφέρουν περισσότερο ως προς το κόστος, εξαιτίας των άμεσων ξένων επενδύσεων, συνιστώντας μια αμυντική στρατηγική, σύμφωνα με τους Chen και Ku που αποσκοπούν στην διατήρηση του μεριδίου της αγοράς, όπου και δραστηριοποιείται η επιχείρηση.

- **Άμεσες ξένες επενδύσεις για αναζήτηση πλουτοπαραγωγικών πόρων**

Με σκοπό την επέκταση σε χώρες που διαθέτουν πόρους σχετικούς με τον κύκλο των εργασιών τους, πολλές επιχειρήσεις προβαίνουν σε Α.Ξ.Ε., επωφελούμενοι από την τοπική προσφορά των παραγωγικών συντελεστών που είναι λιγότερο αποτελεσματικοί στη χώρα προέλευσης. Μέσω αυτής της επένδυσης, η πολυεθνική αναζητά τρόπους, να μειώσει το κόστος παραγωγής και αποτελεί αμυντική στρατηγική.

- **Άμεσες Ξένες Επενδύσεις προς αναζήτηση αποδοτικότητας (rationalized or efficiency seeking).**

Τα στάδια παραγωγής ενός προϊόντος ή η παραγωγή διαφοροποιημένων προϊόντων σε διαφορετικές χώρες τοποθετούνται από τις επιχειρήσεις, ανάλογα με τις συνθήκες που επικρατούν σε τοπικές αγορές. Αυτές οι Α.Ξ.Ε. αποσκοπούν στην ανάπτυξη ενός

ολοκληρωμένου περιφερειακού δικτύου που μειώνει το κόστος και αυξάνει την αποτελεσματικότητα των εταιρειών.

- **Άμεσες ξένες επενδύσεις και η αναζήτηση στρατηγικών πόρων ή ικανοτήτων (strategic asset seeking).**

Για λόγους διεθνοποίησης οι εταιρίες είναι σε θέση να βελτιώσουν τον παγκόσμιο ανταγωνισμό, στοιχείο που επιτυγχάνεται με εξειδικευμένους πόρους, στοιχείο που συναντάται στην υψηλή τεχνολογία. Σύμφωνα με τους Chen και Ku (2000), οι Α.Ξ.Ε. που αναζητούν την αποδοτικότητα και τους πόρους τους στρατηγικούς είναι οι επιθετικές Α.Ξ.Ε., οι οποίες γίνονται για την εκμετάλλευση πλεονεκτημάτων στη χώρα υποδοχής. Τέτοιου είδους πλεονεκτήματα μπορεί να θεωρηθούν η ανάπτυξη οικονομιών κλίμακας, η ένταση της έρευνας και ανάπτυξης και τα κίνητρα για επενδύσεις στην τεχνολογία (Ψωμά, 2020).

2.5 Τρόποι εμφάνισης των άμεσων ξένων επενδύσεων

Υπάρχουν συγκεκριμένοι τρόποι που μια πολυεθνική εταιρεία λαμβάνει μέρος στη χώρα υποδοχής. Ειδικότερα οι τρόποι αυτοί συνοψίζονται στα εξής:

- Υποκατάστημα ή θυγατρική πλήρους ιδιοκτησίας όπου μια επιχείρηση δημιουργεί ένα οικονομικό εγχείρημα σε μια ξένη χώρα. Μάλιστα μπορεί να είναι ομαδικός μέτοχος
- Κοινοπραξία: αποτελεί μια συνένωση δύο ή περισσότερων προσώπων που συνεργάζονται για ένα κοινό σκοπό
- Επένδυση Greenfield: Πρόκειται για μια οικονομική δραστηριότητα που περιλαμβάνει την εξαγορά γης, την κατασκευή κτιριακών εγκαταστάσεων και την αγορά μηχανολογικού εξοπλισμού
- Επένδυση Brownfield: Αφορά στην απόκτηση μιας επιχείρησης που ήδη υφίσταται και τις κτιριακές εγκαταστάσεις και η μετατροπή και η ανάπτυξη μιας νέας παραγωγικής μονάδας από την αρχή
- Η απόκτηση μιας ήδη υφιστάμενης επιχείρησης, χωρίς να προκύψει κάποια μεταβολή
- Η συγχώνευση και η εξαγορά: Πρόκειται για τη συγχώνευση δύο εταιρειών με σκοπό την αναδιάρθρωση της μικρότερης, η οποία παίρνει μετοχές της εταιρείας που έχει διαμορφωθεί

- Παράκτια επιχείρηση: Εδώ πρόκειται για την ίδρυση μιας νέας επιχείρησης σε αλλοδαπή χώρα η οποία κινείται οικονομικά και σε άλλες χώρες, προκειμένου να τύχει ευνοϊκής οικονομικής μεταχείρισης.

Μια πολυεθνική εταιρεία συμμετέχει στη χώρα υποδοχής με συμφωνία παραχώρησης δικαιωμάτων εκμετάλλευσης και με συμφωνία δικαιοχρήσης (πώληση δικαιώματος χρήσης εμπορικού σήματος της πολυεθνικής (Ζερβανταρίδου, 2015).

2.6 Προσδιοριστικοί παράγοντες των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων

Οι επενδύτριες εταιρείες καλούνται να αξιολογήσουν κάθε υποψήφια χώρα υποδοχής, μέσω της αγοράς εργασίας, ώστε να επιλέξουν τη χώρα που δεν αποτυγχάνει το επενδυτικό τους σχέδιο και συμφέρει τις επενδυτικές τους αποφάσεις.

Για τον λόγο αυτό προέκυψαν οι προσδιοριστικοί παράγοντες που συντελούν στην κατανόηση κινήτρων και αντικινήτρων από την πλευρά των πολυεθνικών. Το μέγεθος της αγοράς της χώρας, η χώρα προέλευσης της χώρας και το μέγεθος της εταιρείας αναφέρει ότι επηρεάζουν τις προσδοκίες της ως προς το μερίδιο αγοράς που πρόκειται να αποκτήσει στη χώρα υποδοχής.

Ο τρόπος με τον οποίο αντιλαμβάνεται τα κίνητρα και τα εμπόδια που εμφανίζονται σε χώρα υποδοχής επηρεάζονται από τον τομέα, στον οποίο δραστηριοποιείται.

Κάθε επιχείρηση που επενδύει, εστιάζει σε διαφορετικά χαρακτηριστικά της οικονομίας, ανάλογα με την στρατηγική που μπορεί να είναι η προσπάθεια του να δημιουργεί η εξαγωγική βάση ή να καλύπτει την ξένη τοπική ζήτηση.

Οι Α.Ξ.Ε. επηρεάζονται από το ευρύτερο περιβάλλον πολιτικής στις χώρες υποδοχής, όταν το περιβάλλον πολιτικής είναι θετικό τότε η μακροοικονομική σταθερότητα διασφαλίζει την εύρυθμη λειτουργία των θεσμών, μειώνει τις στρεβλώσεις και υποστηρίζει την ανταγωνιστική πρωτοβουλία για επενδύσεις (Ζερβανταρίδου, 2015).

Οι Α.Ξ.Ε. επηρεάζονται από τους συγκεκριμένους παράγοντες. Ένας πρώτος παράγοντας είναι το κόστος παραγωγής. Οι Α.Ξ.Ε. λαμβάνουν χώρα στις επιχειρήσεις, για να μειώσουν το κόστος παραγωγής. Συγκρίνοντας κανείς τις ξένες τοποθεσίες θα εντόπιζε ότι είναι πιο ελκυστικές από τις εγχώριες, λόγω των χαμηλότερων τιμών της γης των φορολογικών συντελεστών των ενοικίων επαγγελματικής στέγης ή λόγω της μεγαλύτερης

διαθεσιμότητας και του χαμηλότερου κόστους ειδικευμένου ή ανειδίκευτου εργατικού δυναμικού.

Ως επιπρόσθετος παράγοντας επίδρασης των ΑΞΕ τίθεται η διαχείριση εφοδιαστικής αλυσίδας. Εδώ λαμβάνεται σοβαρά υπόψη το κόστος μεταφοράς, το οποίο αν είναι σημαντικό, μια επιχείρηση μπορεί να επιλέξει να παράγει στην ξένη αγορά, αρά να εξάγει από τα εγχώρια εργοστάσια.

Η διαθεσιμότητα φυσικών πόρων αποτελεί άλλο ένα παράγοντα που συνδέεται με τις ΑΞΕ, προκειμένου να έχουν πρόσβαση σε φυσικούς πόρους που είναι ζωτικής σημασίας για τις λειτουργίες του.

Η πρόσβαση σε βασική τεχνολογία αποτελεί ένα επιπρόσθετο παράγοντα. Η απόκτηση ιδιοκτησιακών συμφερόντων σε υπάρχουσα επιχείρηση θεωρείται από τις επιχειρήσεις πιο επωφελές παρά η συγκέντρωση μιας ενδοϋπηρεσιακής ομάδας ερευνητών επιστημόνων για την ανάπτυξη μιας αναδυόμενης τεχνολογίας.

Οι επιχειρήσεις προβαίνουν σε ΑΞΕ για να διευρύνουν τις αγορές τους και στηρίζονται με τους εξής παράγοντες ζήτησης:

Η πρόσβαση πελάτων αποτελεί ένα παράγοντα ζήτησης σύμφωνα με τον οποίο πολλά είδη διεθνών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων απαιτούν από τις επιχειρήσεις να συμμετέχουν ενεργά στην αγορά.

Το μάρκετινγκ αποτελεί ένα άλλο παράγοντα ζήτησης μέσω του οποίου οι ΑΞΕ μπορούν να δημιουργήσουν πολλά πλεονεκτήματα. Η προβολή προϊόντων μιας ξένης επιχείρησης στην αγορά υποδοχής μπορεί να ενισχυθεί από τη φυσική παρουσία ενός εργοστασίου.

Η εκμετάλλευση των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων αποτελεί ένα άλλο παράγοντα ζήτησης που συνδέεται με τις Α.Ξ.Ε. Ο κάτοχος ενός πολύτιμου εμπορικού σήματος εμπορικής επωνυμίας ή τεχνολογίας μπορεί να επιλέξει να δραστηριοποιηθεί σε ξένες χώρες, παρά να εξάγει σε αυτές, στοιχείο που εξαρτάται από την φύση του προϊόντος.

Η κινητικότητα των πελατών, επίσης, ως παράγοντας ζήτησης, συνιστά ένα στοιχείο που παρακινεί τις Α.Ξ.Ε. Αν ένας πελάτης χτίσει ένα ξένο εργοστάσιο, η επιχείρηση μπορεί να επιδιώξει την εγκατάσταση μιας νέας μονάδας εκεί κοντά, προκειμένου να ενισχύει το ξενοδοχείο με πελάτες.

Οι πολιτικοί παράγοντες μπορεί, επίσης, να επηρεάσουν την απόφαση μιας επιχείρησης να προβεί σε Α.Ξ.Ε. είτε μέσω της αποφυγής εμπορικών φραγμών, είτε ως προς τα κίνητρα οικονομικής ανάπτυξης, σύμφωνα με τα οποία οι περισσότερες δημοκρατικά εκλεγμένες κυβερνήσεις τοπικές, πολιτειακές και εθνικές, ασχολούνται με την προώθηση της οικονομικής ευημερίας τους. Μάλιστα, κίνητρα παρέχονται από πολλές κυβερνήσεις, για να τις ωθήσουν στη δραστηριοποίηση περιοχών της δικαιοδοσίας τους (Griffin & Pustay, 2011).

2.7 Στρατηγικές των Α.Ξ.Ε.

2.7.1 Στρατηγική ίδρυσης νέας επιχείρησης

Η δυνατότητα της επιχείρησης για διεθνοποίηση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της χώρας να επενδύσει σε ξένα εργοστάσια παρέχεται από την εξαγωγή, την αδειοδότηση, την δικαιοχρήση και τις επιχειρηματικές δραστηριότητες. Πολλές επιχειρήσεις προτιμούν, μέσω της ιδιοκτησίας και ελέγχου να εισέλθουν στις αγορές.

Η στρατηγική ίδρυσης νέας επιχείρησης ή η στρατηγική Greenfield σχετίζεται με την έναρξη μιας νέας επιχείρησης από το μηδέν. Νέες εγκαταστάσεις, η πρόσληψη διευθυντικών στελεχών και η λειτουργία της επιχείρησης κατασκευάζεται από την εταιρεία, ύστερα από μίσθωση έκτασης γης. Αυτό το εγχείρημα έχει πλεονεκτήματα ως προς την επιλογή από την εταιρεία της τοποθεσίας που ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες και την κατασκευή μοντέρνων σύγχρονων εγκαταστάσεων.

Τέτοιες εγκαταστάσεις, διαμορφώνονται από τις τοπικές κοινότητες, οι οποίες προσφέρουν κίνητρα οικονομικής ανάπτυξης, προκειμένου να δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας και να μειώσουν τα κόστη επιχείρησης. Η επιχείρηση ξεκινά από μηδενική βάση, μπορεί να εγκλιματιστεί στη νέα εθνική επιχειρηματική φιλοσοφία με τον δικό της ρυθμό, αντί να έχει την άμεση ευθύνη διαχείρισης, ενώ οι διευθυντές δεν ασχολούνται με χρέη. Έρευνες, μάλιστα, καταδεικνύουν ότι όσο μεγαλύτερο είναι το φάσμα των πολιτισμικών διαφορών ανάμεσα στην οικεία χώρα και τη χώρα υποδοχής τόσο πιο πιθανό είναι μια επιχείρηση να επιλέξει.

Τα μειονεκτήματα της στρατηγικής αφορούν το γεγονός ότι μια επιτυχής εφαρμογή του απαιτεί χρόνο και υπομονή. Κατά το χτίσιμο εργοστασίου η έκταση γης μπορεί να μην είναι διαθέσιμη ή να είναι πολύ ακριβή, ενώ θα πρέπει να προσπαθήσει να συμμορφωθεί σε διάφορους κανονισμούς, οπτικούς και εθνικούς. Παράλληλα, θα πρέπει να προσλάβει ένα

τοπικό εργατικό δυναμικό και να το υποβάλλει σε σχετική εκπαίδευση. Με την κατασκευή νέας επιχείρησης, η επιχείρηση μπορεί να θεωρηθεί ως ξένη επιχείρηση.

2.7.2 Στρατηγική εξαγοράς

Η εν λόγω στρατηγική αφορά στην εξαγορά μιας υπάρχουσας επιχείρησης που δραστηριοποιείται στην χώρα υποδοχής και απαιτεί τραπεζίτες, δικηγόρους, ρυθμιστικές αρχές, ειδικούς σε θέματα συγχωνεύσεων και εξαγορών από διάφορες χώρες. Η εξαγορά μιας επιχείρησης παρωθεί τον αγοραστή να αποκτή τον έλεγχο επί των εργοστασίων της τεχνολογίας, των εργαζομένων, των εμπορικών σημάτων και δικτύων διανομής εξαγορασθείσας επιχείρησης.

Σε αντίθεση με τη στρατηγική ίδρυσης, στη στρατηγική εξαγοράς δεν προστίθεται νέα παραγωγική ικανότητα στη βιομηχανία. Μερικές φορές οι διεθνείς επιχειρήσεις εξαγοράζουν τοπικές ως ένα μέσο για να εισέλθουν στη νέα αγορά.

Η στρατηγική εξαγοράς διακρίνονται από κάποια μειονεκτήματα. Η επιχείρηση που εξαγοράζεται αναλαμβάνει όλες τις χρηματοοικονομικές διαχειριστικές υποχρεώσεις, ενώ δαπανά σημαντικά ποσά. Αντίθετα η στρατηγική ίδρυσης νέας επιχείρησης μπορεί να δώσει την ώθηση για την ανάπτυξη μιας επιχείρησης και την κατανομή των επενδύσεών της σε μεγάλο χρονικό διάστημα.

2.7.3 Κοινές επιχειρήσεις

Η κοινή επιχείρηση (που αποτελεί μια άλλη μορφή Α.Ξ.Ε.), η οποία αποτελείται από δύο ή περισσότερες επιχειρήσεις, οι οποίες συνεργάζονται και διαμορφώνουν μια επιχείρηση συνιδιοκτησίας για την προώθηση των κοινών συμφερόντων τους. Η σύμπραξη των επιχειρήσεων οφείλεται στις ραγδαίες αλλαγές στην τεχνολογία, τις τηλεπικοινωνίες και τις κυβερνητικές πολιτικές.

2.8 Η ερμηνεία άμεσων ξένων επενδύσεων μέσω της εξελικτικής θεωρίας του Dunning

Η διατύπωση του «εκλεκτικού υποδείγματος» ή υποδείγματος OLI για την ερμηνεία του φαινομένου διεθνούς παραγωγής που έγινε από τον John Dunning (1970) (σε Ζερβανταρίδου, 2015), διέκρινε τις εξής τρεις κατηγορίες προσδιοριστικών παραγόντων των Α.Ξ.Ε.:

- 1) Πλεονεκτήματα ιδιοκτησίας τύπου O' Cowner Specific Advantage, τα οποία εμπερικλείουν πλεονεκτήματα μιας επιχείρησης (π.χ. τεχνογνωσία, τεχνολογία, δεξιότητες management, marketing, διαφοροποίηση προσόντων).
- 2) Πλεονεκτήματα τοποθεσίας, πλεονεκτήματα τύπου L' (location specific advantage), που εμπεριέχονται πλεονεκτήματα της χώρας υποδοχής των Α.Ξ.Ε. (κόστος μεταφοράς, εμπόδια στο εμπόριο, κόστος εργασίας, κυβερνητικές πολιτικές προσέλκυσης ξένων επενδύσεων, υποδομές, παραγωγικοί συντελεστές, πολιτιστικοί ιστορικοί δεσμοί μεταξύ των χωρών).

Η διαμόρφωση Α.Ξ.Ε. προκύπτει α) η εταιρεία κατέχει ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα σε σχέση με άλλες επιχειρήσεις, β) Οι εταιρεία πρέπει να επιλέξει ανάμεσα στις αγοραίες μεθόδους και την οργάνωση εσωτερικών αγορών στηριζόμενων στα πλεονεκτήματα τύπου L και στην ενδοεπιχειρησιακή ολοκλήρωση, γ) επόμενο στάδιο είναι ανάμεσα στις Α.Ξ.Ε. και στο διεθνές εμπόριο με κριτήριο επιλογής τα πλεονεκτήματα τύπου L (Ζερβανταρίδου, 2015).

- 3) Πλεονεκτήματα ενδοεπιχειρησιακής ολοκλήρωσης (internaliazation ή I advantage). Πρόκειται για πλεονέκτημα που απαιτεί τη μη σωστή λειτουργία της αγοράς, δηλ. ατέλειες στην αγορά και όχι στον κλάδο που δραστηριοποιείται, οι οποίες αντιμετωπίζονται μέσω της ενδοεπιχειρησιακής οργάνωσης (Καραδημήτρης, 2017).

2.9 Μοντέλο διεθνοποίησης της Ουψάλα

Στην προσπάθεια διερεύνησης των Α.Ξ.Ε. ο Wiedersheim με τον Paul και τον Johnson και τον Vahne παρουσίασαν το έργο τους.

Το μοντέλο "The Upsala Internationalization model", παρουσιάζει ότι μια εταιρία σε ξένη χώρα μπορεί να ολοκληρωθεί σταδιακά. Το μοντέλο διεθνοποίησης της Ουψάλα διακρίνει στις εξής 4 φάσεις.

- Σπάνια εξαγωγική δραστηριότητα
- Σταθερή εξαγωγική δραστηριότητα
- Εξαγωγές μέσω υποκαταστήματος
- Μόνιμη παραγωγική διαδικασία σε ξένη χώρα

Αυτό το μοντέλο θεωρήθηκε από κάποιους ερευνητές ντετερμινιστικό και δεν λαμβάνει υπόψη εξωγενείς παράγοντες ως προς την επιχείρηση (Καραδημήτρης, 2017)

2.10 Πολυεθνικές εταιρείες και ξένες επενδύσεις

Η διεθνής παραγωγή προωθείται από τις πολυεθνικές επιχειρήσεις, οι οποίες επιδρούν καθοριστικά καθώς «διασπών», μεταφέρουν και οργανώνουν παραγωγικές διαδικασίες, μέσω της προσφοράς διαφοροποιημένων προϊόντων, της τεχνολογικής υπεροχής, της ικανότητας μετατροπής επιστημονικών γνώσεων σε κερδοφόρα αγαθά, τα εξειδικευμένα στελέχη.

Οι πολυεθνικές επιδρούν στις ξένες επενδύσεις με βάση τρεις αλληλοεπιδρώμενους παράγοντες που χαρακτηρίζουν τις πολυεθνικές:

α) η εταιρία κατέχει κεφάλαια που μπορούν να εκμεταλλευτούν σε μεγάλη κλίμακα και που εμπεριέχουν τις δεξιότητες οργάνωσης και διαχείρισης, την πνευματική ιδιοκτησία και τα δίκτυα αγοράς

β) η χρήση αυτών των κεφαλαίων για την παραγωγική διαδικασία σε ξένες χώρες είναι περισσότερο κερδοφόρα σε σχέση με την εκμετάλλευση των κεφαλαίων στην εγχώρια αγορά και την εξαγωγή προϊόντων στο εξωτερικό

γ) η «εσωτερικευμένη» εκμετάλλευση κεφαλαίων έχει οφέλη αφού μειώνουν το κόστος διαχείρισης του οργανισμού που είναι γεωγραφικά διασπαρμένος και που στηρίζεται στην εσωτερική δικτύωση.

Κάποιες πολυεθνικές δίνουν έμφαση στις κάθετες Α.Ξ.Ε., δηλ. σε επενδύσεις στις οποίες η εταιρία χωροθετεί διαφορετικά στάδια της παραγωγής σε διαφορετικές χώρες, προκειμένου να εκμεταλλευτεί τις διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των χωρών ως προς το κόστος των συντελεστών παραγωγής.

Κάποιες άλλες πολυεθνικές αποτελούν εκείνες που αναπτύσσουν οριζόντιες Α.Ξ.Ε. παρόμοιους τύπους παραγωγικών δραστηριοτήτων σε διαφορετικές χώρες. Γενικότερα οι πολυεθνικές αναλαμβάνουν την παραγωγική διαδικασία εξ' ολοκλήρου μόνες τους (Μπουχλά, 2011)

2.11 Αναπτυξιακές επιδράσεις Άμεσων Ξένων Επενδύσεων

Οι Α.Ξ.Ε. έχουν θετικές αναπτυξιακές επιδράσεις είτε στις χώρες υποδοχής είτε στις χώρες προέλευσης συμβάλλουν στην περιφερειακή ανάπτυξη. Το κεφαλαιουχικό απόθεμα

αυξάνεται ειδικά στην περίπτωση που πραγματοποιείται νέα επένδυση ή επέκταση ενός ήδη υφιστάμενου σχεδίου, ενώ λιγότερο έντονη, όταν οι Α.Ξ.Ε. αποτελούν μέρος μιας χρηματοοικονομικής συναλλαγής, προκειμένου να αποκτηθεί μερίδιο σε μια εγχώρια εταιρία ή αγορά ενός κεφαλαίου.

Επιπλέον οι Α.Ξ.Ε. λειτουργούν θετικά ως προς την βελτίωση της παραγωγικής ικανότητας, μέσω της ανάπτυξης του μεταποιητικού τομέα. Πέρα από αυτό οι συνιστώσες που προσδιορίζουν την αποδοτικότητα και την ανταγωνιστικότητα, αποτελούν τη βελτίωση της πρόσβασης των επιχειρήσεων προς ξένες αγορές παρεμβαίνοντας σε υπερεθνικά επιχειρηματικά δίκτυα. Μια άλλη συνιστώσα που αφορά στην ανταγωνιστικότητα των χωρών υποδοχής αφορά στα κίνητρα προσέλκυσης Α.Ξ.Ε. τα οποία διακρίνονται σε χρηματοοικονομικά, φορολογικά και έμμεσα. Τα επενδυτικά κίνητρα λειτουργούν διορθωτικά, αναφορικά με τις ατέλειες της αγοράς. Τα υψηλά κίνητρα παρέχονται επί των πλείστων από χώρες που έχουν την οικονομική δυνατότητα και ευχέρεια να προσφέρουν, στοιχείο που επιτάσσει την παρέμβαση των Α.Ξ.Ε. στις πλούσιες χώρες.

Ο ανταγωνισμός μεταξύ των πιθανών χωρών υποδοχέων ως προς τα κίνητρα θα μπορούσε να οδηγήσει σε αύξηση του κόστους προσέλκυσης αυτών και σε μείωση του καθαρού κέρδους. Τα επενδυτικά προγράμματα καθιστώντας ευάλωτα εξαιτίας ισχυρών ενδιαφερομένων ομάδων ενώ δεν διαθέτουν τεχνογνωσία.

Ως ένας άλλος παράγοντας που δέχεται ισχυρή επίδραση από τις Α.Ξ.Ε. καθίσταται η απασχόληση, αφού η επίδραση των Α.Ξ.Ε. συντελεί στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης ή νέων εργασιών στη χώρα υποδοχής και άμεσα στην περίπτωση που αποτελέσουν προσθετική αξία στην παραγωγική ικανότητα των επιχειρήσεων ή και σε μεταγενέστερη φάση την επέκταση ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων.

Έμμεσα επηρεάζεται και η τοπική απασχόληση από τους δεσμούς της νέας επένδυσης. Ειδικότερα η νέα επιχείρηση χαρακτηρίζεται από backward δεσμούς, δηλ. την ανάγκη παροχής προϊόντων από προμηθευτές με σκοπό την εξυπηρέτησή της. Σε αυτήν την περίπτωση οι επιδράσεις της στην τοπική αγορά είναι θετικές σε σχέση με αυτές που διακρίνονται για τους forward δεσμούς, οι οποίες και προμηθεύουν άλλες επιχειρήσεις.

Στην περίπτωση που η επενδυόμενη εταιρία δεν έχει ιδιαίτερη επαφή ή δεν έχει αναπτύξει απαραίτητους δεσμούς είτε με την τοπική κοινωνία είτε με την περιοχή, κινδυνεύει να μειωθεί η παραγωγή.

Αρνητικές επιδράσεις στην ανάπτυξη μιας περιοχής παρουσιάζονται όταν οι πολυεθνικές στρέφονται προς την παρεμπόδιση ανάπτυξης άλλων τοπικών επιχειρήσεων σχετικά με την παραγωγή.

Άλλη επίδραση των Α.Ξ.Ε στις χώρες υποδοχής αφορά την αναδιανομή εισοδήματος αφού οι ξένες επιχειρήσεις προσφέρουν υψηλότερους μισθούς στα στελέχη. Παράλληλα υπάρχει η αντίληψη παραγκωνισμού μεταξύ των πολυεθνικών και των τοπικών επιχειρήσεων, αφού οι πρώτες προσελκύουν ικανούς καταρτισμένους απασχολούμενους από τις τοπικές εταιρείες προσφέροντας τους μισθούς υψηλούς.

Άλλοι παράγοντες που δέχονται επιδράσεις από τις Α.Ξ.Ε. είναι το ισοζύγιο πληρωμών, η δομή της εγχώριας αγοράς. Συγκεκριμένα, διερευνώνται οι επιδράσεις στη δημόσια πολιτική και το μέγεθος της επιρροής που ασκούν ξένες κυβερνητικές πιέσεις σε σχέση με τα εθνικά ενδιαφέροντα των χωρών υποδοχέων.

Η παραπάνω παρουσίαση της δράσης των Α.Ξ.Ε στην αναπτυξιακή πορεία των χωρών έδειξε ότι είναι σαφώς θετική και ιδιαίτερα αποτελεσματική.

Τα οφέλη που αποκομίζουν είναι η εισφορά κεφαλαίου που συντελεί στην αύξηση της παραγωγικής ικανότητας και το ρυθμό ανάπτυξης των επενδύσεων καθώς και η πρόσβαση στα πλεονεκτήματα που μπορούν να παράσχουν οι πολυεθνικές επιχειρήσεις της τεχνολογίας και της δυνατότητας του εγχώριου εργατικού δυναμικού για απόκτηση νέων ειδικοτήτων και τεχνικών διαχειρίσεων (Μπουχλά 2011)

Οι Alfredo, Chan, Kalemi, Ozcan, Sayek υποστηρίζουν ότι οι Α.Ξ.Ε. δεν πέτυχαν στα πειράματά τους να γεφυρώσουν την πεποίθηση ότι οι Α.Ξ.Ε. είναι θετική.

Ο Hanson υποστήριξε ότι μια χώρα δεν έχει ουσιώδη λόγο να προσφέρει υψηλή φορολογία στα εισοδήματα μόνιμων κατοίκων και χαμηλές εισροές από το εξωτερικό. Κατά συνέπεια ο συντελεστής φορολογίας είναι υψηλός.

Ο Hirschman (1958) σε έρευνα ότι κατέληξε ότι οι Α.Ξ.Ε. επιδρούν ουδέτερα στην οικονομία της χώρας υποδοχής και της χώρας προέλευσης, αφού αυτό εξαρτάται από τον πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα.

Συνοψίζοντας οι επιπτώσεις ως προς την οικονομία της χώρας υποδοχής και 'φ των Α.Ξ.Ε. είναι αρνητικές και θετικές. Η πορεία των πραγμάτων εξαρτάται από τον πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα ανάπτυξης (Καραδημήτρης, 2017)

2.12 Άμεσες ξένες επενδύσεις και οικονομική μεγέθυνση

Οι ΑΞΕ ασκούν θετική επίδραση στην οικονομική άνοδο της μεταφοράς κεφαλαίου και της ανάλυσης επενδύσεων είτε της απασχόλησης είτε της παραγωγικότητας. Παράλληλα, άνοδο εμφανίζει το εθνικό προϊόν μέσω της παραγωγής ενδιάμεσων προϊόντων. Ο Dees (1998) (σε Κυρκίλη, 2010) υποστήριξε ότι θετική επίδραση άσκησαν οι Α.Ξ.Ε. στην οικονομική μεγέθυνση της Κίνας, ενώ De Mello (σε Κυρκίλη, 2010) θεωρεί ότι οι Α.Ξ.Ε. ευνοούν την οικονομική κρίση στη Λατινική Αμερική, παρόλο που ως παράγοντες που οδηγούν στην οικονομική μεγέθυνση είναι η τεχνολογία, η οργανωτική αποτελεσματικότητα. Οι Α.Ξ.Ε. μεταφέρουν τεχνολογικούς πόρους και δεξιότητες, πέρα από τα εθνικά σύνορα, με αποτέλεσμα οι επιχειρήσεις να δημιουργούν πόρους και δεξιότητες και να προβαίνουν σε διεθνοποίηση.

Η θετική επίδραση στην οικονομική μεγέθυνση των χωρών υποδοχής δεν ασκείται μέσω αυτόνομης δράσης των πρώτων πάνω στους δεύτερους αλλά μέσω τεχνολογίας, μέσω μεταβλητών που προσαρμόζουν τα χαρακτηριστικά της χώρας υποδοχής (π.χ. βαθμός φιλελευθεροποίηση διεθνούς, είδος περιορισμών ως προς την εισροής), οι θεσμοί που διευκολύνουν περιορισμούς ως προς την εισροή και την ενσωμάτωση εξωτερικών οικονομιών. Σύμφωνα με αυτήν την προσέγγιση διαφοροποιείται ο βαθμός επίδρασης ΑΞΕ στην κάθε χώρα.

Θετική επίδραση στην οικονομική μεγέθυνση των χωρών διαδραματίζουν οι Α.Ξ.Ε. μέσω της ίδρυσης θυγατρικών, των οποίων στόχος είναι η ανάπτυξη ανταγωνιστικότητας της πολυεθνικής επιχείρησης στη διεθνή αγορά. Η εγκατάσταση των θυγατρικών η οποία χαρακτηρίζεται από εξαγωγικό προσανατολισμό παρωθεί τις ανταγωνιστικές πολυεθνικές επιχειρήσεις, ώστε να προκληθεί η διάχυση.

Επίσης, η ύπαρξη εγχώριου συνεταιίρου οδηγεί στη θυγατρική, στο να διστάσουν να προβούν σε κάποια επένδυση από φόβο, να μη χάσουν ιδιοκτησιακά δικαιώματα πάνω στη μεταφερόμενη τεχνολογία. Στην περίπτωση που προστίθεται ένα ελάχιστο ποσοστό προστίθεται στην εγχώρια προστιθέμενη αξία, τότε οδηγείται στην υποκατάσταση εισαγόμενων φθηνότερων εισροών, ενώ στην περίπτωση που η εγχώρια αγορά είναι μικρή σε μέγεθος, αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την απώλεια οικονομιών κλίμακας. Το γεγονός ότι οι θυγατρικές δεν είναι και τόσο αποτελεσματικές αυτό έχει αρνητικά αποτελέσματα στο είδος της μεταφερόμενης τεχνολογίας, τεχνογνωσίας. Οι πολυεθνικές που λειτουργούν στις ολιγοπωλιακές αγορές σε εγχώριες αγορές αυξάνουν τον βαθμό συγκέντρωσης της αγοράς, εστιάζοντας στα ολιγοπωλιακά κέρδη και στη διαφύλαξη του, μέσω αποτροπής εισόδου εγχώριων ανταγωνιστών.

Ένα μέρος της παραγωγής επιβάλλεται από τους περιορισμούς και τα κίνητρα παρωθώντας τις πολυεθνικές να εγκαταστήσουν αποτελεσματικές θυγατρικές εξαγωγικού προσανατολισμού. Κατά συνέπεια, οι πολυεθνικές μπορεί να διαθέτουν ανταγωνιστικά στοιχεία και αν τα εντάξουν στο διεθνές παραγωγικό δίκτυο.

Η διάχυση της τεχνογνωσίας καταδεικνύεται από το 10% των εργαζόμενων στις εγχώριες επιχειρήσεις εργαλειομηχανών που ήταν πρώην εργαζόμενοι των ξένων θυγατρικών (Κυρκίλης, 2010)

2.13 Η αποτελεσματικότητα των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων ως προς τη δομή αγοράς και τον ανταγωνισμό

Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις επιδρούν σε ατελείς αγορές χαρακτηρίζονται από έντονα χαρακτηριστικά ολιγοπωλιακής οργάνωσης που λειτουργούν υπό την επίδραση εμποδίων και εισόδων. Η οικονομική θεωρία διακρίνει τα εμπόδια εισόδου ως εξής:

- 1) Κόστος κεφαλαίου: Αφορά στις νέες επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν το κόστος συγκέντρωσης και διάθεσης χρηματικών πόρων για την διεξαγωγή επενδύσεων ιδιαίτερα αν οι ανάγκες είναι υψηλές
- 2) Οικονομίες κλίμακας: Ο αριθμός επιχειρήσεων που είναι σε θέση να λειτουργούν κοντά στην αποτελεσματική κλίμακα παραγωγής για δεδομένο μέγεθος αγοράς περιορίζεται από την ανάγκη πραγματοποίησης οικονομιών κλίμακας. Επίσης, οι οικονομίες κλίμακας δρουν αποτρεπτικά στην είσοδο νέων επιχειρήσεων στην περίπτωση που η αγορά είναι κορεσμένη
- 3) Οργανωτική πολυπλοκότητα: Η συνεργασία εισροών που πληθαίνουν όσο περισσότερο είναι το τελικό προϊόν συνιστά στοιχείο διαμόρφωσης παραγωγικής διαδικασίας
- 4) Έρευνα και ανάπτυξη: Πλεονέκτημα της έρευνας και ανάπτυξης, πέρα από τη ύπαρξη δεξιοτήτων οργάνωσης είναι οι οικονομίες κλίμακας και η αποδοτικότερη συγκεντροποίηση της στη μητρική ή σε θυγατρική
- 5) Διαφήμιση: Η είσοδος τομέων καταναλωτικών αγαθών εμποδίζονται από τη διαφήμιση, αφού απαιτούν υψηλούς κόστους διαφημιστικές εκστρατείες για τη διάχυση πληροφοριών που συνδέονται με το προϊόν

Η είσοδος πολυεθνικών επιχειρήσεων σε μια ξένη χώρα και η μεταβολή του βαθμού συγκέντρωσης της αγοράς διακρίνονται από αρνητική σχέση. Αντίθετα, θετική σχέση

εισόδου καταδεικνύεται από μελέτες ότι έχουν πολυεθνικές επιχειρήσεις και μεταβολής συγκέντρωσης αγοράς σε αναπτυσσόμενες χώρες. Η διαφορά αυτή έχει την βάση της στο γεγονός ότι στις αναπτυγμένες χώρες η σχετική ισχύς των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων των πολυεθνικών επιχειρήσεων είναι λιγότερο σημαντική από ότι στις αναπτυσσόμενες χώρες, λόγω του ότι οι πρώτες είναι σε θέση να δημιουργήσουν πλεονεκτήματα. Η ύψωση απαγορευτικών εμποδίων εισόδου και εξόδου εγχώριων επιχειρήσεων συνδέεται με την είσοδο των πολυεθνικών σε αγορά. Μια τάση εισόδου μπορεί να διαμορφωθεί από την είσοδο μιας πολυεθνικής σε μια ξένη χώρα. Ένα τέτοιο εγχείρημα μπορεί ν' αποτελέσει το έναυσμα για μια "follow the leader" που αυξάνει την είσοδο επιχειρήσεων σε μια αγορά. Η προκείμενη πολυεθνική μπορεί να ακολουθηθεί σε μια αναπτυγμένη αγορά σε σχέση με την αγορά μιας αναπτυσσόμενης χώρας, αφού η πρώτη προσφέρει δόση σε όρους μεγέθους οικονομιών κλίμακας κινήτρων και σημαντικότητας (Κυρκίλης, 2010)

2.14 Θεωρητικές προσεγγίσεις των Α.Ξ.Ε.

Μελέτες που έχουν διενεργηθεί περί των Α.Ξ.Ε. ανέπτυξαν κάποιες θεωρίες που εστιάζουν στα κίνητρα για την ανάληψη μιας επενδυτικής πρωτοβουλίας από την πλευρά της επιχείρησης. Ειδικότερα οι θεωρίες αυτές είναι οι εξής:

2.14.1 Η νεοκλασική προσέγγιση

Με βάση το υπόδειγμα των έμμεσων ξένων επενδύσεων του Hecksher-Ohlin & Samuelson, αναπτύχθηκε η νεοκλασική θεωρία των άμεσων ξένων επενδύσεων και η οποία υποθέτει:

- Ικανοποιητικό ανταγωνισμό στις αγορές
- Ικανοποιητική πληροφόρηση
- Μηδενικό μεταφορικό κόστος
- Παρόμοιες συνθήκες παραγωγής σε όλες τις χώρες.

Η απόλυτη ερμηνεία των Α.Ξ.Ε. είναι δύσκολο να γίνει με την νεοκλασική θεωρία. Μάλιστα, η υπόθεση της ύπαρξης τέλει ανταγωνισμού συνεπάγεται την ύπαρξη

1. προϊόντων που χαρακτηρίζονται από ομοιογένεια
2. πληροφόρηση
3. πολλές και μικρές επιχειρήσεις

4. σταθερές οικονομίες κλίμακας, στοιχείο που συνεπάγεται την έλλειψη κινήτρου για την πραγματοποίηση Α.Ξ.Ε. από την πλευρά των επιχειρήσεων.

Σύμφωνα με το νεοκλασικό υπόδειγμα, η δημιουργία μιας επιχείρησης Α.Ξ.Ε. σε μία άλλη χώρα, εξαρτάται από τις διαφορές στο επιτόκιο και το ποσοστό κέρδους στις δύο χώρες. Οι αναπτυγμένες χώρες που είναι πλουσιότερες στο κεφάλαιο προσφέρουν χαμηλά επιτόκια και ποσοστά κέρδους. Αντίθετα, οι αναπτυσσόμενες χώρες που διαθέτουν λιγότερο κεφάλαιο και υψηλότερα επιτόκια δεν είναι τόσο πλούσιες στο κεφάλαιο. Επομένως, η ροή κεφαλαίου μπορεί να μεταβεί από τις αναπτυγμένες προς τις αναπτυσσόμενες χώρες, μέχρι να επιτευχθεί η εξίσωση των επιτοκίων και του ποσοστού κέρδους στις χώρες αυτές.

2.14.2 Η θεωρία του διεθνούς εμπορίου

Τα κλασικά υποδείγματα των Ricardo, Heckscher-Ohlin που υποστηρίζουν ότι οι διαφορές στις τεχνολογίες και στους απεριόριστους παραγωγικούς συντελεστές, οδηγούν στο εμπόριο μεταξύ των χωρών, καθώς και η θεωρία του διεθνούς εμπορίου δεν μπορεί να εξηγήσει την επιθυμία κάποιων επιχειρήσεων για άμεσες ξένες επενδύσεις σε άλλη χώρα. Η θεωρία αυτή αναγάγει τις Α.Ξ.Ε. και το διεθνές εμπόριο ως δύο εναλλακτικές επιλογές των επιχειρήσεων οι οποίες διεισδύουν τις ξένες αγορές.

2.14.3 Η Θεωρία των Ατελειών της Αγοράς

Σύμφωνα με τον Hymer (1976), και τη θεωρία των ατελειών των αγορών, οι ατέλειες των αγορών παρωθούν την λήψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, λόγω της τάσης των επιχειρήσεων να καταλάβουν μονοπωλιακή θέση στην αγορά, εκμεταλλευόμενες τα πλεονεκτήματα που αφορούν την τεχνογνωσία, τη διαφοροποίηση του προϊόντος και τη δυνατότητα πρόσβασης στο κεφάλαιο.

2.14.4 Η θεωρία της Βιομηχανικής Οργάνωσης

Σύμφωνα με τη θεωρία του Knickerbocker (1973), οι παράγοντες που διαμορφώνουν την συγκέντρωση των μεταποιητικών τομέων στην εγχώρια αγορά, επίσης καθορίζουν την επέκταση των επιχειρήσεων στις ξένες αγορές. Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, επίσης, οι επιχειρήσεις ακολουθούν τις ανταγωνιστικές επιχειρήσεις, είτε για να μην επωφεληθεί η ανταγωνιστική επιχείρηση από τη δραστηριότητα στο εξωτερικό και δημιουργήσει

ανταγωνιστικά όπλα στην τεχνολογία, στο μάρκετινγκ, στη διοίκηση, είτε για να ανατραπεί η κυριαρχία της στην αγορά του κράτους υποδοχής.

2.14.5 Η θεωρία του κύκλου ζωής του προϊόντος

Η θεωρία του κύκλου ζωής συσχετίζει το προϊόν με τις αποφάσεις της επιχείρησης, σχετικά με τη γεωγραφική κατανομή των παραγωγικών δραστηριοτήτων και υποστηρίζει ότι οι άμεσες ξένες επενδύσεις αποτελούν ένα φυσικό στάδιο καθώς η ζωή του εξελίσσεται.

2.14.6 Η Εκλεκτική Προσέγγιση O-L-I (Dunning 1977)

Η θεωρία του Dunning εστίασε στο επιλεκτικό θεωρητικό πλαίσιο, κατά το οποίο συνδυάζονται όλες οι υπόλοιπες θεωρίες. Ειδικότερα, η δημιουργία άμεσων ξένων επενδύσεων από μια επιχείρηση σε μια ξένη χώρα με την παρουσίαση των πλεονεκτημάτων, ιδιοκτησίας, τοποθεσίας και εσωτερικοποίησης, το οποίο είναι γνωστό ως O.L.I. (Ownership- Location- Internalization). Για να εξηγήσει τις πολυεθνικές ο Dunning (1977) παρουσιάζει τις δομικές και οι ατέλειες της αγοράς και του κόστους συναλλαγής (Δούνα, 2016).

2.15 Τρόποι χρηματοδότησης των Α.Ξ.Ε.

Ύστερα από την αναζήτηση διαθέσιμων αγορών από τους επενδυτές εφαρμόστηκαν οι εξής τρόποι:

- Τραπεζικός δανεισμός στον οποίο στηρίζονται οι δανειστές για χρηματοδότηση
- Κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών το οποίο αποτελεί μετοχική επένδυση σε επιχειρήσεις με προοπτική μεγέθυνσης που συνοδεύεται από δραστηριότητες εκ μέρους των επενδυτών που αυξάνουν την αξία της επιχείρησης
- Πρακτόρευση απαιτήσεων η οποία εφαρμόζεται από τράπεζες και ανώνυμες εταιρείες που αποσκοπούν στη δραστηριότητα. Το factoring αφορά τη σύναψη σύμβασης του προμηθευτή και του πράκτορα. Ο προμηθευτής προβάλλει στον πράκτορα τις απαιτήσεις του έναντι των οφειλετών-πελατών τους
- Ιδιώτες επενδυτές οι οποίοι διαθέτουν κεφάλαια και επαγγελματική εμπειρία σε συγκεκριμένο χώρο, τα οποία διαθέτουν σε επιχειρηματίες με τη μορφή μακροπρόθεσμης επένδυσης.

- Θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων οι οποίες αποτελούν μια εταιρεία που παρέχει χρηματοδότηση σε επιχειρήσεις και νέο ιδρυόμενες και αναπτύσσονται γρήγορα

Χρηματοδοτική μίσθωση αποτελεί τον τρόπο χρηματοδότησης, μέσω του οποίου οι ελεύθεροι επαγγελματίες και οι επιχειρήσεις μπορεί να αποκτήσουν τα ακίνητα ή κινητά χωρίς να δεσμεύσουν τα κεφάλαιά τους, ανεξάρτητα από το μέγεθος, τη νομική μορφή και το είδος (Δούνα, 2016)

2.16 Η Θεωρία του Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος των Εθνών

Η θεωρία της διεθνοποίησης του, η οποία είναι γνωστή στη βιβλιογραφία ως «το διαμάντι του ανταγωνισμού» επικεντρώνεται στα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα των εθνών, επιδιώκοντας την εξήγηση της αυξημένης ανταγωνιστικότητας βιομηχανικών κλάδων.

Ουσιαστικά, προκύπτει η συσχέτιση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων των πολυεθνικών επιχειρήσεων με το εθνικό πλεονέκτημα που δημιουργεί η αρχική τους εγκατάσταση, δηλ. η χώρα βάση της μητρικής επιχείρησης. Έτσι, η διεθνής ανταγωνιστικότητα μιας επιχείρησης είναι συνέπεια του γεγονότος ότι μπορεί να εκμεταλλευτεί τα ιδιοκτησιακά της πλεονεκτήματα στη χώρα προέλευσης.

Το εθνικό αποτέλεσμα επηρεάζεται από κάποιους παράγοντες που αλληλοεπιδρούν, τους οποίους τους καθορίζει η κυβέρνηση και που η τύχη και η πιθανότητα διαδραματίζει σημαντικό ρόλο σε αυτά. Οι παράγοντες αυτοί είναι οι εξής:

- Συνθήκες παραγωγής: Αναφέρονται στις εισροές που απαιτούνται για την παραγωγή. Τέτοιου είδους εισροές είναι οι φυσικοί πόροι, το ανθρώπινο δυναμικό και οι υποδομές αλλά επικεντρώνεται στο ρυθμό βελτίωσης και στη αξιοποίηση τους.
- Συνθήκες ζήτησης της εγχώριας αγοράς: Αφορούν την ποιότητα της ζήτησης και την ορθολογικότητα των καταναλωτικών αποφάσεων. Η εγχώρια ζήτηση δύναται να οδηγήσει σε επίτευξη διεθνούς ανταγωνιστικότητας από τις επιχειρήσεις
- Συσχετιζόμενες η υποστηρικτικές βιομηχανίες : Πρόκειται για σύστημα αξίας του προϊόντος ή της υπηρεσίας που επηρεάζει τη λειτουργία και την ανάπτυξη ενός κλάδου δραστηριοποίησης της επιχείρησης
- Η στρατηγική της επιχείρησης: Οι στόχοι η κουλτούρα και η γενικότερη οργανωτική διάρθρωση σε συνδυασμό με τους ηθικούς κανόνες της χώρας υποδοχής (Βασιλείου, 2015)

Άμεσες ξένες επενδύσεις φορολογία και επιχειρηματικότητα σε 15 χώρες της Ευρωζώνης. Σε έρευνα του Βασιλείου (σε Βασιλείου, 2015), σε δείγμα 14 χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι μέθοδοι ανάλυσης που χρησιμοποιήθηκαν στη χρήση μεθόδου των ελαχίστων τετραγώνων (OLS) για τα δεδομένα της έρευνας, καθώς και το μοντέλο παλινδρόμησης αποσκοπεί στην εξέταση των οικονομικών στοιχείων, παραμέτρων που ενδεχομένως επηρεάζουν την επενδυτική δυνατότητα του κάθε κράτους το χρονικό διάστημα 2000-2016.

Οι μεταβλητές που χρησιμοποιήθηκαν ήταν οι εξής:

- Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ
- Το ΑΕΠ των χωρών που αποτελούν το δείγμα της έρευνας
- Η φορολογία μέσω της μορφής του φορολογικού συντελεστή των επιχειρήσεων
- Τους φόρους στο εισόδημα
- Τον φόρο των αγαθών και υπηρεσιών
- Τις πατέντες αυτών που προέρχονται από την εγχώρια αγορά της εκάστοτε χώρας και από τις ξένες το μέγεθος του εμπορίου και την πυκνότητα του πληθυσμού (Βασιλείου, 2015).

Η έρευνα κατέδειξε ότι η οικονομική πορεία των 15 χωρών της Ευρωζώνης έχει ως εξής:

- Αυστρία: Σταθερή -ανοδική -φθίνουσα πορεία
- Βέλγιο: Ανοδική-δύο μικρές πτώσεις -αύξουσα πορεία
- Τσεχία: Ρευστή, με μικρές διακυμάνσεις πορεία σε όλα τα έτη
- Δανία: Φθίνουσα με μικρές διακυμάνσεις πορεία
- Εσθονία: Σταθερή πορεία με μικρές διακυμάνσεις
- Φινλανδία: Καθοδική πορεία-σταθερή και μετά ανοδική
- Γαλλία: Φθίνουσα-σταθερή- ανοδική πορεία
- Γερμανία: Σταθερή με μικρές διακυμάνσεις καθόλα τα επίπεδα
- Ελλάδα: Σταθερή-σε χαμηλά επίπεδα πορεία
- Ιρλανδία: Σταθερή-ανοδική με καθοδικές τάσεις

Να σημειωθεί εδώ ότι η λήψη μιας απόφασης Α.Ξ.Ε. σε μια χώρα και οι αποδόσεις που θα λάβει μια επιχείρηση συνδέεται με περισσότερους παράγοντες από αυτούς που εξετάστηκαν, καθώς και από μη ποσοτικοποιημένους παράγοντες. Τέτοιου είδους παράγοντες είναι η πολιτική αστάθεια, η αξιοπιστία και οι θεολογικοί θεσμοί αλλά και η συναλλαγματική ισοτιμία.

Οι Α.Ξ.Ε. στην Ευρώπη, ως μορφή επένδυσης επιφέρει μεγάλες αποδόσεις σε χρηματικό επίπεδο και μερίδιο αγοράς. Βέβαια, η επίδραση που ασκείται σε κάθε χώρα διαφοροποιείται ανάλογα με την κουλτούρα και τους κανονισμούς της κάθε χώρας. Η διάθεση του συστήματος διπλής φορολογίας και τα θετικά αποφυγής από τη φορολογία μιας χώρας σε μια πιο αποδοτική οικονομικά χώρα επηρεάζονται από τις πατέντες ευρεσιτεχνίας και τον Δείκτης E&A (Βασιλείου, 2015)

2.17 Μελέτες για την Ευρώπη

Η μελέτη του Tang «Έχει αυξηθεί η άμεση ξένη επένδυση την οικονομική ανάπτυξη στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης;» εστίασε στις επιπτώσεις της ροής των ξένων κεφαλαίων στην οικονομική ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά την χρονική περίοδο 1987-2012. Από τη μελέτη αυτή καταφαίνεται ότι τόσο οι άμεσες ξένες επενδύσεις (FDI) όσο και οι επενδύσεις χαρτοφυλακίου (FPI) που προκάλεσε η Ευρωπαϊκή Νομισματική Ένωση (ONE) δεν συνέβαλαν στην ανάπτυξη.

Οι τραπεζικές ροές που μετρούν την υψηλότερη ανάπτυξη τραπεζών έχει καθυστερήσει την ανάπτυξη, λόγω του γεγονότος ότι η χρηματοδότηση έχει φθίνουσα σημασία.

Επίσης, η ανάπτυξη έχει επιταχυνθεί από την υψηλότερη ανάπτυξη του χρηματιστηρίου που μετριέται από την κεφαλαιοποίηση του χρηματιστηρίου. Η ανάπτυξη ενισχύεται από τις μεγαλύτερες χρηματιστηριακές αγορές, λόγω των επιπτώσεων της Ε.Ε. και του ευρώ που προσφέρουν μεγαλύτερη χρηματοδότηση για εγχώριες επενδύσεις.

Επίσης, η αλληλεπίδραση ανάπτυξης των αγορών των χρηματιστηριακών αύξησε τη χρηματοδότηση των Α.Ξ.Ε.. Αυτό μπορεί να ενίσχυσε τα θετικά αποτελέσματα των Α.Ξ.Ε. προωθώντας την ανάπτυξη. Τέλος, οι χώρες της ΕΕ μπορούν να διατηρήσουν βιώσιμη την ανάπτυξη προσελκύοντας περισσότερες Α.Ξ.Ε. (Tang, 2015).

Η μελέτη των Martínez,V., Bengoa,M., Sánchez-Robles, B. (2012) «Άμεσες ξένες επενδύσεις και εμπόριο: Συμπληρώματα ή αντικαταστάτες; Εμπειρικά στοιχεία για την Ευρωπαϊκή Ένωση», κατέδειξε ότι το διεθνές εμπόριο και οι άμεσες ξένες επενδύσεις (Α.Ξ.Ε.) έχουν αυξηθεί με γρήγορους ρυθμούς τις τελευταίες δεκαετίες. Βέβαια, δεν έχει διασαφηνισθεί κατά πόσο το εμπόριο και οι επενδύσεις θεωρούνται από τις επιχειρήσεις ως συμπληρωματικοί τρόποι πρόσβασης σε άλλες αγορές ή αν χρησιμοποιούνται άλλου είδους στρατηγικές.

Αυτή η μελέτη ελέγχει, αν η μείωση των εμπορικών φραγμών με την πάροδο του χρόνου μεταξύ των μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει αυξηθεί τις εμπορικές ροές αλλά και τις Α.Ξ.Ε. εντός αυτών των χωρών. Η χρήση της τεχνικής εκτίμησης Hausman-Taylor

συνδέεται με ένα μοντέλο βαρύτητας με σκοπό την παράκαμψη της αστάθειας του χρόνου και την ενδογένεια για τις Α.Ξ.Ε. εντός της Ευρώπης και για τα Α.Ξ.Ε. στα μέλη της ΕΕ καταγωγής τρίτων χωρών. Πέρα από τα μέτρα ολοκλήρωσης του εμπορίου, η μελέτη αυτή εξετάζει τον πιθανό ρόλο των παραγόντων των Α.Ξ.Ε., καθώς και το μέγεθος της αγοράς της χώρας υποδοχής και τη διαφορά κόστους μεταξύ των οικονομιών υποδοχής και η διαφορά κόστους μεταξύ των οικονομιών.

Τα αποτελέσματα της μελέτης δείχνουν ότι υφίσταται αλληλοενίσχυση μεταξύ των Ε.Ε. και Α.Ξ.Ε. και συμπληρώματα στην Ευρώπη. Αυτό το φαινόμενο είναι προφανές για τις Α.Ξ.Ε. εντός της Ε.Ε. και για επενδύσεις που προέχονται από χώρες εκτός της Ε.Ε. Στην Ε.Ε. το μοτίβο Α.Ξ.Ε. ακολουθεί μια οριζόντια στρατηγική, παρά ένα κατακόρυφο μοντέλο Α.Ξ.Ε., λόγω του γεγονότος του ότι οι διαφορές κόστους δεν είναι τόσο σημαντικές όσο η δυνατότητα απόκτησης μεριδίου αγοράς (Martínez., Bengoa & Sánchez-Robles, 2012).

Οι Φιλίππαιος και Παπαναστασίου μελέτησαν τις εξωτερικές Άμεσες Ξένες Επενδύσεις των Η.Π.Α. στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την εφαρμογή της ενιαίας αγοράς και τις εμπειρικές αποδείξεις από ένα συνεκτικό πλαίσιο.

Η μελέτη αυτή έδωσε τα εξής αποτελέσματα:

Το σύνολο δεδομένων μας επέτρεψε να διακρίνουμε τις διαφορές στο πρότυπο των Α.Ξ.Ε. των Η.Π.Α. μεταξύ των πυρήνων της Ε.Ε. και των περιφερειακών χωρών της Ε.Ε. καθώς και σε διαφορετικές χρονικές περιόδους, κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες.

Το πρότυπο Α.Ξ.Ε. των Η.Π.Α. ποικίλει μεταξύ διαφορετικών ομάδων χωρών. Αφού εφαρμόστηκε το σχέδιο ενιαίας αγοράς, υπήρξε αναδιάρθρωση της επενδυτικής δραστηριότητας των πολυεθνικών εταιρειών. Στην επιλογή τοποθεσίας των επενδυτών των Η.Π.Α., κυριαρχούν οι παράγοντες συσσωμάτωσης, το μέγεθος της αγοράς, η ικανοποιητική και παραγωγική εργασία και η αποδοτικότητα κόστους της τοπικής παραγωγής (Filíppaios & Papanastasiou, 2008).

2.18 Περίληψη Δεύτερου Κεφαλαίου

Οι άμεσες ξένες επενδύσεις δεν έχουν τους ίδιους στόχους με τις επενδύσεις χαρτοφυλακίου σε μετοχές, ομόλογα και άλλα μέσα. Ο επενδυτής μπορεί να θεωρηθεί ως μητρική εταιρία, ενώ είναι σε θέση να ιδρύσει θυγατρικές εταιρείες, οι οποίες ανήκουν στη μητρική.

Οι Α.Ξ.Ε. σύμφωνα με τον Caves (1971) λαμβάνουν κάποια ταξινόμηση είτε ως προς τον επενδυτή, είτε ως προς τη χώρα προέλευσης ή ακόμη και ως προς τη χώρα υποδοχής. Η

θυγατρική αποτελεί τη βάση της παραδοσιακής παραγωγής, προκειμένου να καλυφθεί η αγορά στην χώρα υποδοχής και διαφοροποιείται από τη μητρική σε ότι αφορά στην παραγωγική διαδικασία. Οι Α.Ξ.Ε. λαμβάνουν τη μορφή του μετοχικού κεφαλαίου, τα επανασυνδεόμενα κέρδη και άλλα κεφάλαια, όπως βραχυπρόθεσμους ή μακροπρόθεσμους δανεισμούς πόρων μεταξύ των πολυεθνικών.

Οι ΑΞΕ εμφανίζονται α) ως υποκατάστημα ή θυγατρική πλήρους ιδιοκτησίας, β) ως κοινοπραξία, γ) επένδυση Greenfield, δ) επένδυση Brownfield, ε) συγχώνευση και η εξαγορά, στ) παράκτια επιχείρηση.

Οι Α.Ξ.Ε. επηρεάζονται από το ευρύτερο περιβάλλον πολιτικής στις χώρες υποδοχής, όταν το περιβάλλον πολιτικής είναι θετικό.

Ο Dunning έδωσε κάποια εξελικτική θεωρία στις άμεσες επενδύσεις, μέσω της διατύπωσης του «εκλεκτικού υποδείγματος» ή υποδείγματος O.L.I. (η δημιουργία άμεσων ξένων επενδύσεων από μια επιχείρηση σε μια ξένη χώρα με την παρουσίαση των πλεονεκτημάτων, ιδιοκτησίας, τοποθεσίας και εσωτερικοποίησης) για την ερμηνεία του φαινομένου διεθνούς παραγωγής που έγινε από τον John Dunning, στο πλαίσιο, το οποίο έκανε λόγο για πλεονεκτήματα ιδιοκτησίας τύπου O' Cowner Specific Advantage, και πλεονεκτήματα τοποθεσίας, καθώς και πλεονεκτήματα τύπου L. Από την άλλη πλευρά το μοντέλο "The Upsala Internationalization model", φανερώνει ότι μια εταιρία σε ξένη χώρα μπορεί να ολοκληρωθεί σταδιακά.

Επιπλέον, οι Α.Ξ.Ε. λειτουργούν θετικά ως προς την βελτίωση της παραγωγικής ικανότητας, μέσω της ανάπτυξης του μεταποιητικού τομέα. Για τις Α.Ξ.Ε. διατυπώθηκαν διάφορες θεωρίες, όπως η νεοκλασική θεωρία, η θεωρία του διεθνούς εμπορίου, η θεωρία των άμεσων ξένων επενδύσεων, η θεωρία των ατελειών των αγορών, η θεωρία του Knickerbocker (1973), η θεωρία του κύκλου ζωής. Αρκετές μελέτες, σχετικά με τις Α.Ξ.Ε. διενεργήθηκαν στην Ευρώπη, τα αποτελέσματα των οποίων φανερώνουν ότι υφίσταται αλληλοενίσχυση μεταξύ των Ε.Ε. και Α.Ξ.Ε. και συμπληρώματα στην Ευρώπη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: Η πορεία των Α.Ξ.Ε. στην Ευρωπαϊκή Ένωση

3. Θεωρητικό πλαίσιο Άμεσων Ξένων Επενδύσεων και Ευρωπαϊκής Ένωσης: Εισαγωγή

Στα προηγούμενα κεφάλαια αναφερθήκαμε στην ιστορική εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στο θεωρητικό κομμάτι των Α.Ξ.Ε. Σε αυτό το κεφάλαιο, θα ασχοληθούμε περισσότερο με στατιστικά στοιχεία και οικονομικούς δείκτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Παρά την οικονομική κρίση και την απώλεια δυναμισμού που πέρασαν όλες οι ευρωπαϊκές χώρες και μη, κατάφεραν να σταθούν και να επιμείνουν στις προσπάθειες για μια σταδιακή άνοδο, για την βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος, της ανταγωνιστικότητας και της απόδοσης των επενδύσεων.

Η διαγραμματική ανάλυση, είναι ένας απλός τρόπος να κατανοήσουμε, με μια πρώτη ματιά, ποια ήταν η διαχρονική εξέλιξη των άμεσων ξένων επενδύσεων τα τελευταία χρόνια (2001 έως και το 2019). Αυτό, σε συνδυασμό με την πορεία του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) κάθε χώρας, μπορεί να μας οδηγήσει σε κάποια πρώτα συμπεράσματα για την οικονομική πορεία των χωρών.

Ειδικότερα, γίνεται λόγος για την ανάλυση των ΑΞΕ στις εισαγωγές και στις εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών, τόσο σε ποσοστό του ΑΕΠ, όσο και σε δισεκατομμύρια δολάρια. Θα παρουσιάσουμε επίσης και τις καθαρές εισροές και εκροές των ΑΞΕ σε ποσοστό ΑΕΠ, το ΑΕΠ της ΕΕ στο σύνολό της.

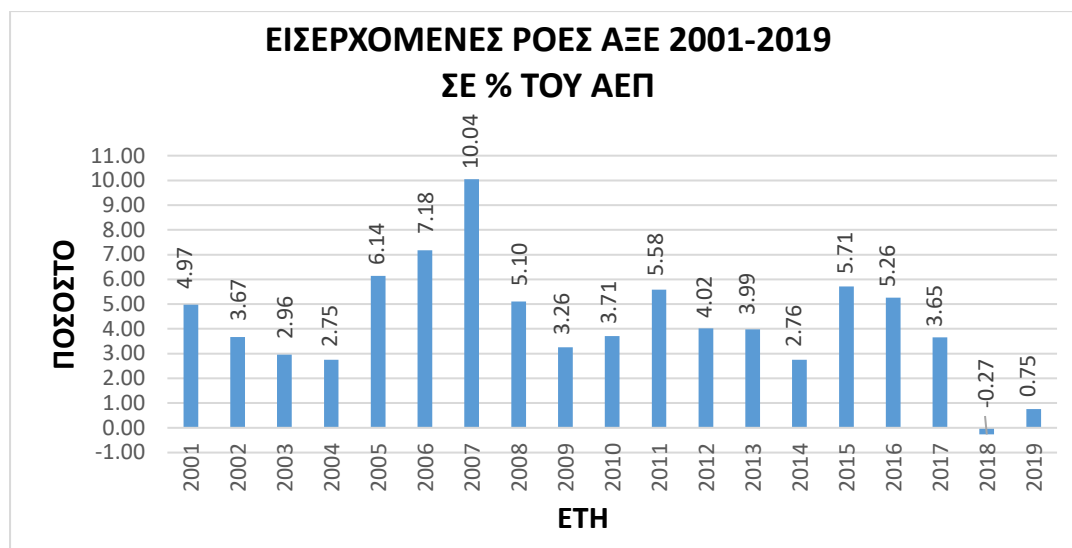
3.1 Η πορεία των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων για την Ευρωπαϊκή Ένωση

Θα παρουσιάσουμε και θα σχολιάσουμε τις ροές των ΑΞΕ, τόσο σαν ποσοστό αλλά και σαν ποσό του ΑΕΠ στην Ευρωπαϊκή Ένωση για την περίοδο 2001 έως και 2019, σύμφωνα με στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας και του ΟΟΣΑ.

3.1.1 Εισερχόμενες ροές ΑΞΕ 2001-2019 σε ποσοστό του ΑΕΠ και σε ποσό δολαρίων

Οι εισερχόμενες ΑΞΕ μπορεί να αποτελέσουν μια αποτελεσματική μέθοδο για τη χρηματοδότηση ελλειμμάτων τρεχουσών συναλλαγών βασιζόμενες στον μηχανισμό μη δημιουργίας χρεών, ειδικά για εκείνες τις οικονομίες που υπέφεραν επί μακρόν από μεγάλα ελλείμματα τρεχουσών συναλλαγών. Γενικά, οι εισερχόμενες ΑΞΕ βελτιώνουν την ανταγωνιστικότητα, σε συνδυασμό με τη συνολική τόνωση της παραγωγικότητας του εγχώριου προϊόντος της χώρας υποδοχής και αυξάνουν το εγχώριο εθνικό εισόδημα.

Διάγραμμα 3.1 : Εισερχόμενες ροές ΑΞΕ 2001-2019 σε ποσοστό του ΑΕΠ

Πηγή: Δεδομένα εθνικών λογαριασμών της Παγκόσμιας Τράπεζας και αρχεία δεδομένων Εθνικών Λογαριασμών του ΟΟΣΑ, 2020

Διάγραμμα 3.2 : Εισερχόμενες ροές ΑΞΕ 2001-2019 σε δισεκατομμύρια Δολάρια

Πηγή: Δεδομένα εθνικών λογαριασμών της Παγκόσμιας Τράπεζας και αρχεία δεδομένων Εθνικών Λογαριασμών του ΟΟΣΑ, 2020

Αρχικά παρατηρούμε ότι το 2001 οι εισροές αποτελούσαν το 4,97% του ΑΕΠ και ήταν ένα ποσό κοντά στα 366 δισεκατομμύρια δολάρια. Στη χρονιά που ακολούθησε, το 2002, παρατηρούμε μια κάθοδο των εισροών με ποσοστό που φτάνει 3,67% του ΑΕΠ και με ποσό κοντά στα 295 δισεκατομμύρια δολάρια. Το 2003, συνεχίζεται η πτώση με ποσοστό 2,96% του ΑΕΠ και ποσό 293 δισεκατομμύρια δολάρια. Το 2004 παρατηρείται μια σταδιακή άνοδος, όχι όμως αισθητή, που το ποσό ανέρχεται στα 313 δισεκατομμύρια δολάρια. Από το 2005 και μετά παρατηρείται μια άνοδος των εισροών όπου το ποσοστό έφτασε 6,15% του ΑΕΠ και το ποσό να φτάνει τα 731 δισεκατομμύρια δολάρια. Το 2006 συνεχίζεται η άνοδος των εισροών φτάνοντας το 7,18% του ΑΕΠ με ποσό 911 δισεκατομμύρια δολάρια.

Το 2007 μπορεί να θεωρηθεί μία χρονιά επιτυχίας αφού η Ευρωπαϊκή Ένωση πέτυχε υψηλά τον στόχο της στο σύνολο των εισροών τόσο σαν ποσό δισεκατομμυρίων δολαρίων όσο και σαν ποσοστό του ΑΕΠ, αφού το ποσό που επενδύθηκε στην ΕΕ εκείνη την χρονιά ήταν 1,5 τρισεκατομμύρια δολάρια και έχοντας ποσοστό 10,04 % του ΑΕΠ. Επίπεδα τιμών που δύσκολα θα ξεπεραστούν στα επόμενα χρόνια.

Το 2008 παρατηρείται μία πτωτική κάθοδος στις εισροές αφού έκανε την εμφάνιση της η οικονομική κρίση στις ΗΠΑ, αφού θεωρείται μία από τις κυριότερες χώρες επενδύσεων στην Ευρώπη. Συγκεκριμένα το ποσό έφτασε στα 828 δισεκατομμύρια δολάρια και το ποσοστό στα 5,1 % του ΑΕΠ. Το 2009 συνεχίζεται η πτώση με ποσοστό να φτάνει το 3,26% του ΑΕΠ και το ποσό των 478 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Το 2010 και το 2011 παρατηρείται μία άνοδος με ποσοστό 3,71 % και 5,78% του ΑΕΠ και σε ποσό 539 και 878 δισεκατομμύρια δολάρια αντίστοιχα. Το 2012, το 2013, 2014, 2015, 2016 και το 2017 έχουμε κάποιες διακυμάνσεις στο σύνολο των εισροών, τόσο στο ποσό όσο και στο ποσοστό.

Τέλος, παρατηρούμε ότι τις χρονιές 2018 και 2019 έχουμε πολύ χαμηλό ιστορικό εισροών, τόσο σε ποσό όσο και σε ποσοστό, αφού η οπισθοχώρηση από την παγκοσμιοποίηση και η επιβράδυνση του παγκόσμιου εμπορίου, όπως και το αυξανόμενο πολιτικό ρίσκο ενισχύουν το ρίσκο ύφεσης. Επιπρόσθετα, είχε προκληθεί κι ένα ζήτημα-γεγονός με Ιταλία και Ελλάδα, τα λεγόμενα Grexit και Italexit, να τις αναγκάσουν να αποχωρήσουν από την ΕΕ και ταυτόχρονα να οριστικοποιείται η αποχώρηση της Μεγάλης Βρετανίας από την ΕΕ το 2019.

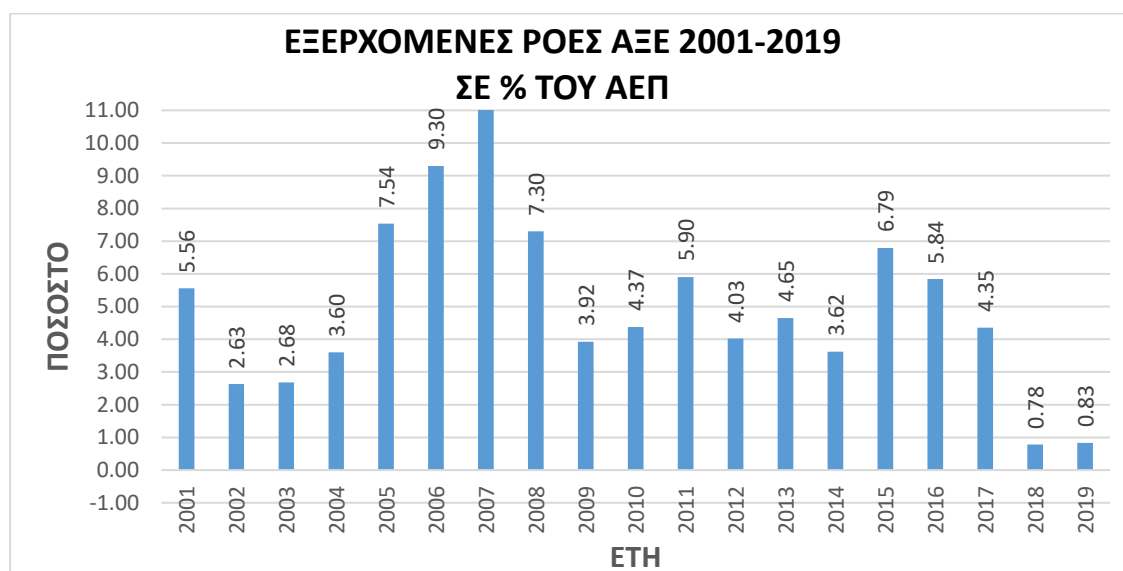
Από την άλλη πλευρά αξίζει να παρατηρήσουμε και τις εκροές των ΑΞΕ στο σύνολο της ΕΕ, αφού αξίζει να σημειώσουμε ότι δεν δέχεται μόνο ΑΞΕ αλλά δίνει και η ίδια προς τον υπόλοιπο κόσμο.

Παρακάτω θα παρουσιάσουμε τις εξερχόμενες ροές των ΑΞΕ τόσο σε ποσοστό του ΑΕΠ όσο και σε ποσό δολαρίων και τα στοιχεία θα τα παρουσιάσουμε μέσω του Εθνικού Λογαριασμού του ΟΟΣΑ.

3.1.2 Εξερχόμενες ροές ΑΞΕ 2001-2019 σε ποσοστό του ΑΕΠ και σε ποσό δολαρίων

Οι ροές εξερχόμενων ΑΞΕ υποδηλώνουν την ανταγωνιστικότητα των εγχώριων επιχειρήσεων στο να διεισδύουν σε ξένες αγορές με βάση την προηγμένη τεχνολογία και τις εξειδικευμένες γνώσεις τους και έχουν θετικά αποτελέσματα στην παραγωγή και στην απασχόληση, ωστόσο, στο ισοζύγιο πληρωμών της χώρας προέλευσής τους, οι εξερχόμενες ΑΞΕ αποτελούν απώλεια κεφαλαίου.

Διάγραμμα 3.3 : Εξερχόμενες ροές ΑΞΕ 2001-2019 σε ποσοστό του ΑΕΠ

Πηγή: Δεδομένα εθνικών λογαριασμών της Παγκόσμιας Τράπεζας και αρχεία δεδομένων Εθνικών Λογαριασμών του ΟΟΣΑ, 2020

Διάγραμμα 3.4 : Εξερχόμενες ροές ΑΞΕ 2001-2019 σε δισεκατομμύρια δολάρια

Πηγή: Δεδομένα εθνικών λογαριασμών της Παγκόσμιας Τράπεζας και αρχεία δεδομένων Εθνικών Λογαριασμών του ΟΟΣΑ,2020

Όπως είδαμε και στις εισροές έτσι και οι εκροές ακολούθησαν σχεδόν την ίδια πορεία. Το 2001 οι επενδύσεις της ΕΕ αποτελούσαν το 5,5 % ΑΕΠ της Ένωσης με ποσό 409 δισεκατομμύρια δολάρια. Το 2002 παρατηρείται μια πτώση όπως είχαμε και στις εκροές την ίδια χρονιά, με ποσοστό να πέφτει στα 2,63% του ΑΕΠ και το ποσό να είναι στα 211 δισεκατομμύρια δολάρια. Το 2003 παραμένουν σχετικά οι ίδιες τιμές τόσο σε ποσοστό του ΑΕΠ , όσο και στο ποσό δισεκατομμυρίων δολαρίων. Πιο συγκεκριμένα παρουσιάζει μία αύξηση της τάξεως 5% συγκριτικά με το 2002 (2,68%) και σε ποσό 500 εκατομμύρια δολάρια περισσότερα από το 2002 αντίστοιχα (266 δισεκατομμύρια δολάρια).

Τις επόμενες χρονιές, δηλαδή από το 2004 έως και το 2007, παρουσιάζεται μια ξαφνική ανοδική πορεία με τα αντίστοιχα ποσοστά και ποσά να είναι τα εξής : για το 2004 έχουμε 3,6% του ΑΕΠ και σε ποσό φτάνουμε τα 410 δισεκατομμύρια δολάρια, για το 2005 έχουμε διπλάσια ποσοστά και ποσά φτάνοντας το 7,5% του ΑΕΠ και τα 898 δισεκατομμύρια δολάρια, για το 2006 έχουμε αυξητική πορεία με ποσοστό να αγγίζει το 9,5 % του ΑΕΠ και τα 1,2 τρισεκατομμύρια δολάρια. Για το 2007 αποτελεί μια χρονιά με υψηλό ιστορικό τόσο στις εισροές όσο και στις εκροές. Σε ποσοστό ΑΕΠ φτάνει το 11,13% εκροών και σε ποσοστό αγγίζει τα 1.6 τρισεκατομμύρια δολάρια.

Από το 2008 έως και το 2017 έχουμε αισθητή μείωση που υποδιπλασιάζονται όλα τα ποσά. Πιο αναλυτικά το 2008 η ΕΕ επένδυσε το 7,3 % του ΑΕΠ όπου ήταν ένα ποσό κοντά στα 1,1 τρισεκατομμύρια δολάρια. Συνεχίζεται η πτώση για το 2009 με ποσοστό να αγγίζει το 3,9 % του ΑΕΠ , σχετικά μια χρονιά ίδια με το 2004 με μια αύξηση της τάξεως 0,3% και το

ποσό να φτάνει τα 576 εκατομμύρια δολάρια, δηλαδή τα μισά από του 2008. Το 2010 έχουμε μια άνοδο στα 635 εκατομμύρια δολάρια και ποσοστό του ΑΕΠ 4,37%. Το 2011 παρουσιάζεται πάλι μια άνοδος στα 5,9% του ΑΕΠ και το ποσό να είναι στα 929 εκατομμύρια δολάρια. Το 2012 μέχρι και το 2014 έχουμε αυξομειώσεις και πάλι με μικρότερα ποσά και ποσοστά από το 2011, αγγίζοντας το ποσό του ΑΕΠ στο 3,6% και το ποσό στα 565 εκατομμύρια δολάρια. Το 2015 παρατηρείται αύξηση και πάλι που αγγίζει τα 920 εκατομμύρια δολάρια και εν συνέχεια 2016 και 2017 έχουμε πτώση φτάνοντας τα 640 εκατομμύρια δολάρια.

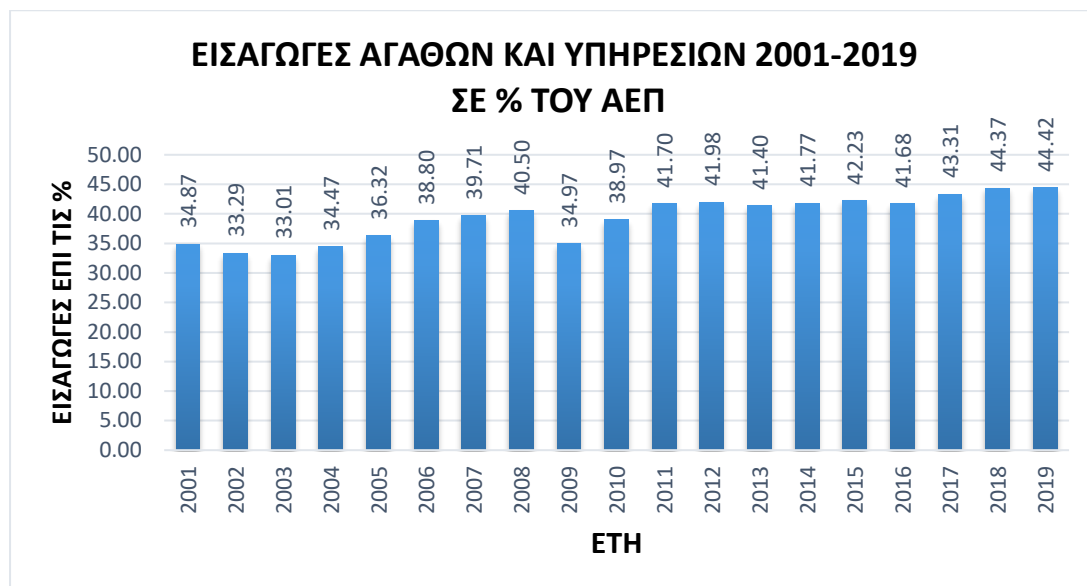
Τέλος, το 2018 και 2019 είναι οι χρονιές που παρατηρείται τόσο στις εισροές όσο και στις εκροές οι χειρότερες χρονιές, αφού παρουσιάζουν τα πιο χαμηλά επίπεδα. Το ποσοστό του ΑΕΠ είναι 0,7% και 0,8% αντίστοιχα και τα ποσά 125 και 130 εκατομμύρια δολάρια. Σίγουρα κάποιες χώρες της ΕΕ , προς κάποιες άλλες χώρες με την μεγαλύτερη δυναμική όπως είναι η ΗΠΑ, Γερμανία , Πορτογαλία και Λετονία, ίσως να περνάνε μια περίοδο κρίσης χρέους κι έτσι στο σύνολο των εκροών της ΕΕ να μην έχει την ίδια δυναμική στις υπόλοιπες χώρες και επιπλέον να υπολογίζεται η αποχώρηση της Μεγάλης Βρετανίας από την ΕΕ το 2019.

3.1.3 Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών 2001-2019 σε ποσοστό του ΑΕΠ και σε ποσό δολαρίων

Στο **διάγραμμα 3.5** παρουσιάζουμε περιληπτικά τις εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών σε ποσοστό του ΑΕΠ στην ΕΕ και στο **διάγραμμα 3.6** θα παρουσιάσουμε τις εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών σε δισεκατομμύρια δολάρια αντίστοιχα, σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΣΑ.

Εισαγωγή ενός αγαθού θεωρείται η απόκτηση και μεταφορά προϊόντων που καταλήγουν στη δικαιοδοσία, ειδικά μέσω εθνικών συνόρων, από μια εξωτερική πηγή. Το μέρος που εισάγει το αγαθό λέγεται εισαγωγέας. Μια εισαγωγή στην χώρα που το δέχεται, είναι εξαγωγή από τη χώρα που το στέλνει. Οι εισαγωγές και εξαγωγές είναι οι καθοριστικές οικονομικές συναλλαγές του διεθνούς εμπορίου.

Διάγραμμα 3.5 : Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών 2001-2019 σε ποσοστό του ΑΕΠ

Πηγή: Δεδομένα εθνικών λογαριασμών της Παγκόσμιας Τράπεζας και αρχεία δεδομένων Εθνικών Λογαριασμών του ΟΟΣΑ,2020

Διάγραμμα 3.6 : Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών 2001-2019 σε δισεκατομμύρια δολάρια

Πηγή: Δεδομένα εθνικών λογαριασμών της Παγκόσμιας Τράπεζας και αρχεία δεδομένων Εθνικών Λογαριασμών του ΟΟΣΑ,2020

Στα παραπάνω διαγράμματα αναφερόμαστε στις εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 2001 έως το 2019. Αρχικά, παρατηρούμε ότι το 2001 οι εισαγωγές από την μια χώρα στην άλλη, αγγίζουν το 34,87 % του ΑΕΠ και φτάνουν τα 2,5 δισεκατομμύρια δολάρια. Στα επόμενα 2 έτη, το 2002 και 2003, παρατηρούμε μία μικρή πτώση

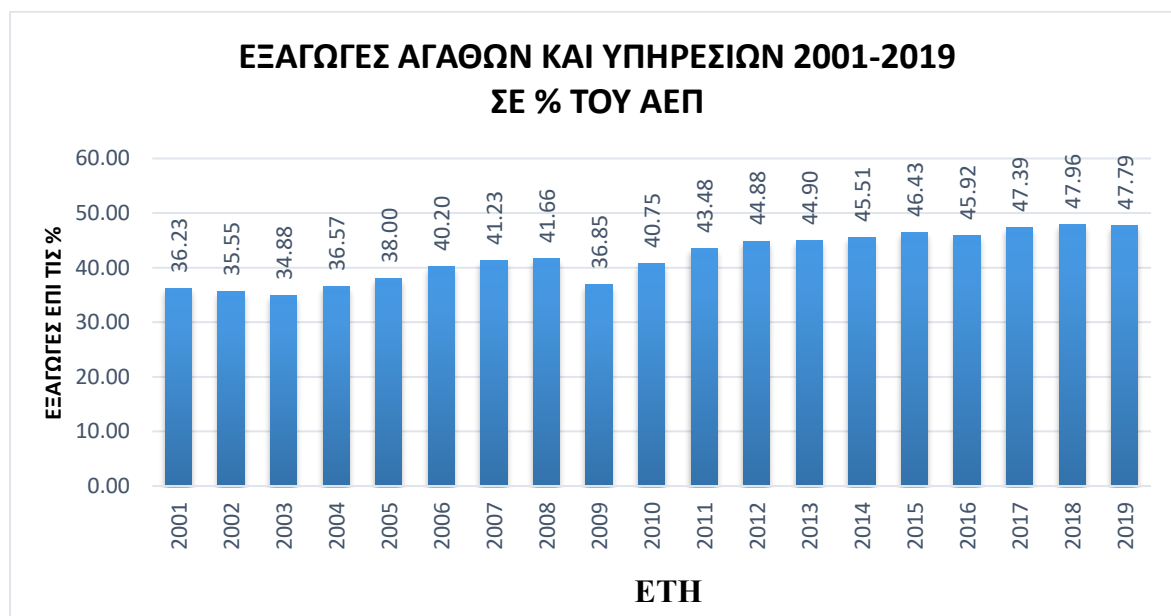
που αγγίζει το 33,29 % και 33,01 % . Από το 2004 έως και το 2008 έχουμε μια άνοδο και από 33 % ,έχουμε φτάσει κοντά στο 40,50 % των εισαγωγών, με ποσό 6.6 δισεκατομμύρια δολάρια.

Το 2009 είναι χρονιά ορόσημο όπου οφείλεται στην εμφάνιση οικονομικής κρίσης στις Η.Π.Α. , στην Ελλάδα στην Πορτογαλία και σε άλλες. Είναι λοιπόν, λογικό να μειώνονται αισθητά οι εισροές της ΕΕ και το ποσό να φτάνει τα 5 δισεκατομμύρια δολάρια (από τα 6,6) και το ποσοστό του ΑΕΠ στο 34,9 %.

Από το 2010 μέχρι και το 2017 παρατηρούμε αυξομειώσεις των τιμών των εισροών, τόσο στο ποσοστό του ΑΕΠ όσο και στο ποσό σε εκατομμύρια δολάρια. Το 2018 και 2019 το ποσοστό ΑΕΠ έχει φτάσει το 44 % και σε δισεκατομμύρια δολάρια τα 7,5 . Το μεγαλύτερο ποσοστό και ποσό σε εκατομμύρια δολάρια στην ιστορία της ΕΕ , που δύσκολα θα ξανά περάσει στα επόμενα χρόνια.

3.1.4 Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών 2001-2019 σε ποσοστό του ΑΕΠ και σε ποσό δολαρίων

Διάγραμμα 3.7 : Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών 2001-2019 σε ποσοστό του ΑΕΠ

Πηγή: Δεδομένα εθνικών λογαριασμών της Παγκόσμιας Τράπεζας και αρχεία δεδομένων Εθνικών Λογαριασμών του ΟΟΣΑ,2020

Διάγραμμα 3.8 : Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών (σε εκατ. Δολάρια από το 2001 έως 2019)

Πηγή: Δεδομένα εθνικών λογαριασμών της Παγκόσμιας Τράπεζας και αρχεία δεδομένων Εθνικών Λογαριασμών του ΟΟΣΑ,2020

Στα παραπάνω διαγράμματα αναφερόμαστε στις εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 2001 έως το 2019. Σε όλες τις απεικονίσεις θα αναφερθούμε τόσο σε ποσοστά όσο και σε δισεκατομμύρια δολάρια.

Αρχικά, το 2001 ο εξαγωγές φτάνουν την τιμή των 36,23 % του ΑΕΠ και αγγίζει τα 2,6 δισεκατομμύρια δολάρια. Στα επόμενα 3 χρόνια, δηλαδή το 2002, 2003 και 2004 παρατηρείται μια πολύ μικρή μείωση περίπου από 0,6% έως και 1,5 %. Μπορεί το ποσοστό αυτό να φαίνεται πολύ μικρό για εμάς αλλά στην πραγματικότητα συνεπάγεται με 500 εκατομμύρια έως και 800 εκατομμύρια ευρώ.

Από το 2005 έως και το 2008 βλέπουμε μια άνοδο από το 38% να φτάνει τα 42% του ΑΕΠ. Δηλαδή 4% αύξηση των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών από μια χώρα σε μια άλλη. Αυτό συνεπάγεται με περίπου 2,3 δισεκατομμύρια δολάρια. Το 2009 παρατηρείται μια κάθοδος των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών της Ε.Ε. όπου φτάνει το 36 % όπως είχαμε αρχικά το 2001.

Από το 2010 έως και το 2019 έχουμε μόνο αυξήσεις σε εξαγωγές σε Ε.Ε. Αναλυτικότερα, το 2010 οι εξαγωγές αγγίζουν σχεδόν το 41 % , το 2011 αγγίζει το 43,5 % , το 2012 και το 2013 αγγίζει το 44,9%, το 2014 αγγίζει το 45,5 % , το 2015 αγγίζει το 46,4 % , το 2016 αγγίζει σχεδόν το 47 % , ενώ από το 2017 έως και 2019 πρόκειται να ξεπεράσει και να φτάσει έως και το 50% των εξαγωγών της ΕΕ σε ποσοστό ΑΕΠ. Όλα αυτά τα ποσοστά αντίστοιχα σε δισεκατομμύρια δολάρια είναι: Το 2010 αγγίζει τα 5,8 δισεκατομμύρια δολάρια, το 2011 αγγίζει τα 6,8 δισεκατομμύρια δολάρια, το 2012 και το 2013 αγγίζει τα 6,9 δισεκατομμύρια

δολάρια, το 2014 φτάνει τα 7,1 δισεκατομμύρια δολάρια, το 2015 και 2016 φτάνουν τα 6,5 δισεκατομμύρια δολάρια και από το 2017 έως και το 2019 αγγίζουν σχεδόν τα 8 δισεκατομμύρια δολάρια.

Κοιτώντας όλα τα παραπάνω νούμερα, βλέπουμε πως για κάποια μέλη κράτη της ένωσης, οι ΑΞΕ παρουσιάζουν αυξομειώσεις στη συνολική εικόνα της πορείας των ροών στην ΕΕ, ενώ οι εισαγωγές και οι εξαγωγές παρουσίασαν μια σταθερή αύξηση. Συμπεραίνουμε λοιπόν , στο ότι οι ΑΞΕ ενώ μπορεί μεν να παρουσιάζουν αυξομειώσεις, αλλά πολύ πιθανό είναι και να οδηγούν στην αύξηση της εξωστρέφειας των Ευρωπαϊκών οικονομιών, ώστε να βγει μία χώρα από την οικονομική κρίση , να αναπτύξει καλές εμπορικές σχέσεις και να φέρει νέες επενδύσεις στο εσωτερικό, με αποτέλεσμα να κινείται το χρήμα και η οικονομία γενικότερα.

Στο επόμενο κεφάλαιο, θα κάνουμε παρουσίαση του ΑΕΠ της ΕΕ σε ποσό δολαρίων(US\$). Έπειτα θα παρουσιάσουμε εισροές και εκροές ΑΞΕ, όπου αυτό θα βοηθήσει να δούμε αν η πορεία του ΑΕΠ επηρεάζει τις εισροές και εκροές ΑΞΕ. Θα συγκρίνουμε δηλαδή, το ΑΕΠ της ΕΕ στο σύνολό της, με τις εισροές και εκροές για κάθε χρονιά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν και υψηλές ροές ΑΞΕ

4. Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν :Εισαγωγή

Το **Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν** (ή **ΑΕΠ**) (*Gross Domestic Product - GDP*) αποτελεί το κυριότερο μακροοικονομικό μέγεθος. Ο βασικός στόχος μέτρησής του είναι η απόκτηση ενός μέτρου της συνολικής ποσότητας αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται για την αγορά σε μία δεδομένη χώρα κατά μία δεδομένη χρονική περίοδο. Ορίζεται ως η συνολική αγοραία αξία όλων των τελικών προϊόντων και υπηρεσιών που παράγονται σε μια χώρα στη διάρκεια μιας ορισμένης χρονικής περιόδου. Το εισόδημα αποτελεί το σημαντικότερο οικονομικό μέτρο επιπέδου διαβίωσης, διότι όσο πιο υψηλότερο εισόδημα διαθέτει κάποιος, τόσο περισσότερο θεωρείται ότι βελτιώνεται η οικονομική του θέση και η ευημερία του.

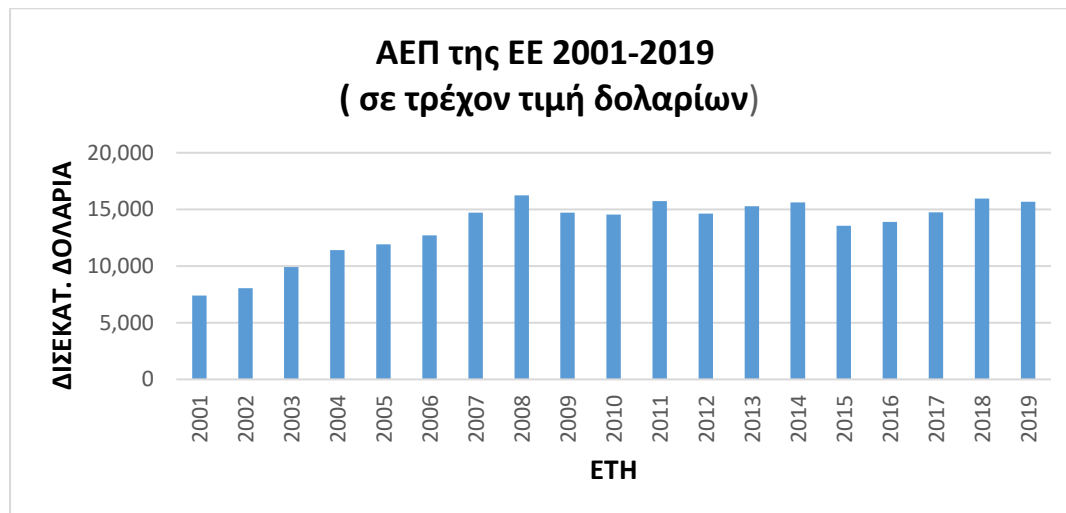
Επομένως, η οικονομική ανάπτυξη προσδιορίζεται κυρίως από το εισόδημα της οικονομίας. Στη συγκεκριμένη περίπτωση γίνεται ενδιαφέρον για το ΑΕΠ της οικονομίας μέσω του Εθνικού Λογαριασμού. Αντίστοιχα, σε αυτό συνυπολογίζεται και η υπηρεσία, η τεχνογνωσία και η εργασία που προσφέρθηκε από τους ανθρώπους στο να κατασκευαστούν τα προϊόντα και οι υπηρεσίες αυτές. Το ΑΕΠ μετριέται ανά έτος και δηλώνει στην συνολική παραγωγική δύναμη μιας χώρας και το άθροισμα της αξίας όλων των προϊόντων και υπηρεσιών που η χώρα παράγαγε σε ένα έτος. Όσο μεγαλύτερο ΑΕΠ, τόσο το καλύτερο.

Εμείς σε αυτό το κεφάλαιο θα παρουσιάσουμε διαγραμματικά τα εξής: 1) ΑΕΠ σε τρέχουσα τιμή σε τιμή δολαρίων της ΕΕ στο σύνολό της για τα έτη 2001 έως 2019, 2) το ΑΕΠ σε τρέχουσα τιμή στις υψηλότερες χώρες εισροών και εκροών 2001-2019 και 3)θα απεικονίσουμε διαγραμματικά τις υψηλότερες εισροές και τις υψηλότερες εκροές των χωρών της ΕΕ 2001-2019. Έπειτα, με τα στοιχεία του ΟΟΣΑ, όλων των παραπάνω δεδομένων, θα συγκρίνουμε τις τιμές και θα δούμε αν το ΑΕΠ επηρεάζει τις εισροές και τις εκροές.

4.1 Το ΑΕΠ της ΕΕ 2001-2019

Συνεχίζοντας, σας παρουσιάζω το ΑΕΠ της ΕΕ για την χρονική περίοδο 2001-2019 σε ποσό δολαρίων, με στοιχεία του ΟΟΣΑ.

Διάγραμμα 4.1 : ΑΕΠ της ΕΕ 2001-2019 σε τρισεκατομμύρια δολάρια

Πηγή: Δεδομένα εθνικών λογαριασμών της Παγκόσμιας Τράπεζας και αρχεία δεδομένων Εθνικών Λογαριασμών του ΟΟΣΑ, 2020

Στο **Διάγραμμα 4.1** παρουσιάζουμε το ΑΕΠ της ΕΕ στο σύνολο της για τις χρονικές περιόδους 2001 έως και το 2019 σε τρισεκατομμύρια δολάρια Αρχικά, το ΑΕΠ της ΕΕ στο σύνολό της για το 2001 αγγίζει τα 7,388 τρισεκατομμύρια δολάρια. Έπειτα, από το 2002 έως το 2008 παρατηρείται μια αύξηση του ΑΕΠ και από 8 τρισεκατομμύρια Δολάρια που είναι το 2002 , φτάνει τα 16,240 τρισεκατομμύρια Δολάρια το 2008. Παρατηρείται δηλαδή η διπλάσια τιμή του, όπου μπορούμε να πούμε ότι έχουμε μια παγκόσμια ανάκαμψη του ΑΕΠ της ΕΕ.

Τις χρονικές περιόδους από το 2009 έως και το 2019 παρατηρούμε αυξομειώσεις στο ΑΕΠ της ΕΕ, οι οποίες είναι περίπου κοντά με τις χρονιές 2006 και 2007 αλλά λίγο περισσότερο με το 2008 αγγίζοντας τα 14 και 15,5 δισεκατομμύρια δολάρια. Η περίοδος ανάκαμψης θεωρείται αυτή του 2008 διότι έχουμε το μεγαλύτερο ποσό του ΑΕΠ από τις υπόλοιπες χρονιές.

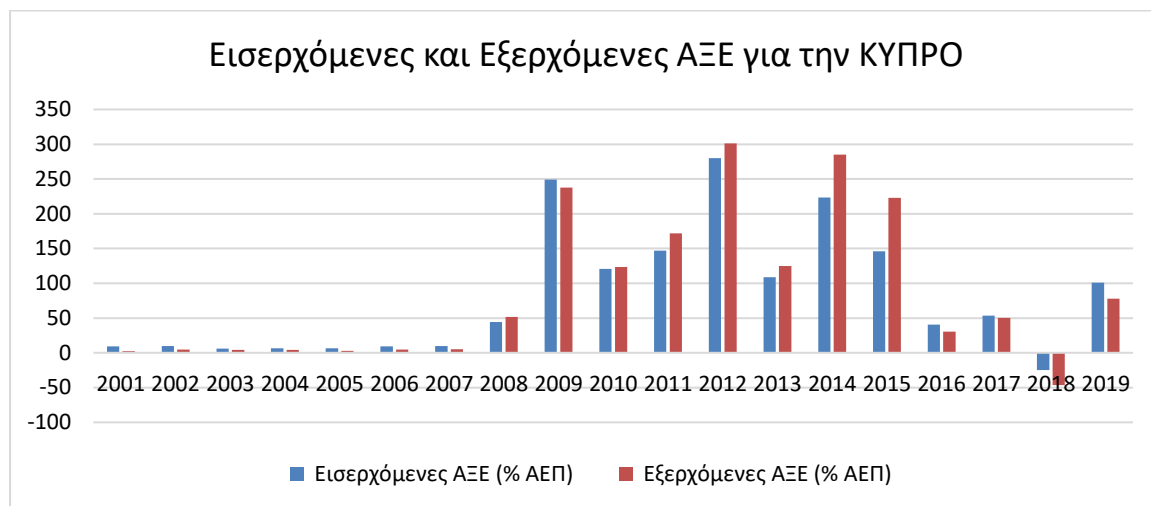
Στη συνέχεια, θα απεικονίσουμε διαγραμματικά χώρες τις ΕΕ με τα υψηλότερα ποσοστά των εισροών και εκροών ώστε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα, εάν το ΑΕΠ τελικά , μπορεί να επηρεάσει τις εισροές και τις εκροές της ΕΕ στο σύνολό της.

4.2 Χώρες με τις υψηλότερες εισροές και εκροές της ΕΕ 2001-2019

Αρχικά, θα παρουσιάσω τις χώρες που παρουσιάζουν τις υψηλότερες εισροές και εκροές για τα έτη 2001-2019 σε ποσοστό του ΑΕΠ, την κάθε μια χώρα ξεχωριστά.

ΚΥΠΡΟΣ

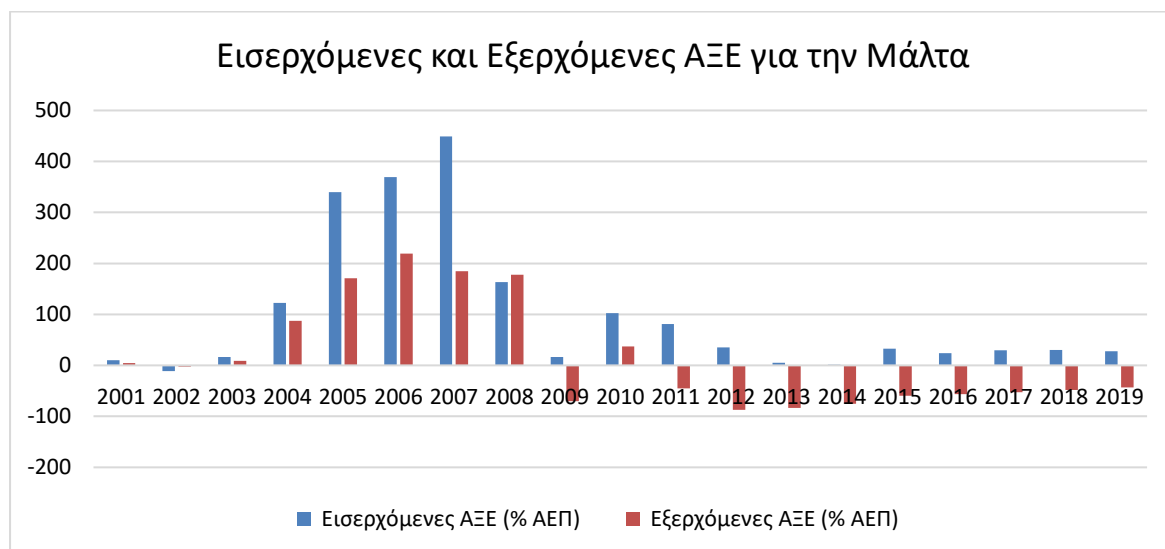
Διάγραμμα 4.2.1 : Εισερχόμενες και Εξερχόμενες ΑΞΕ Κύπρου

Πηγή: Δεδομένα εθνικών λογαριασμών της Παγκόσμιας Τράπεζας και αρχεία δεδομένων Εθνικών Λογαριασμών του ΟΟΣΑ,2020

ΜΑΛΤΑ

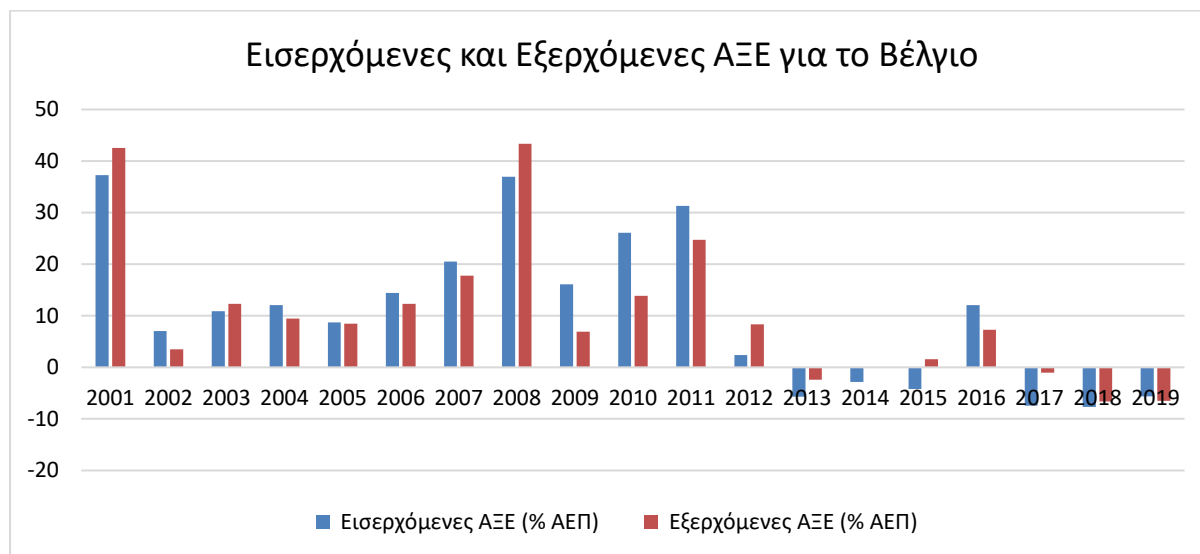
Διάγραμμα 4.2.2 : Εισερχόμενες και Εξερχόμενες ΑΞΕ Μάλτας

Πηγή: Δεδομένα εθνικών λογαριασμών της Παγκόσμιας Τράπεζας και αρχεία δεδομένων Εθνικών Λογαριασμών του ΟΟΣΑ,2020

ΒΕΛΓΙΟ

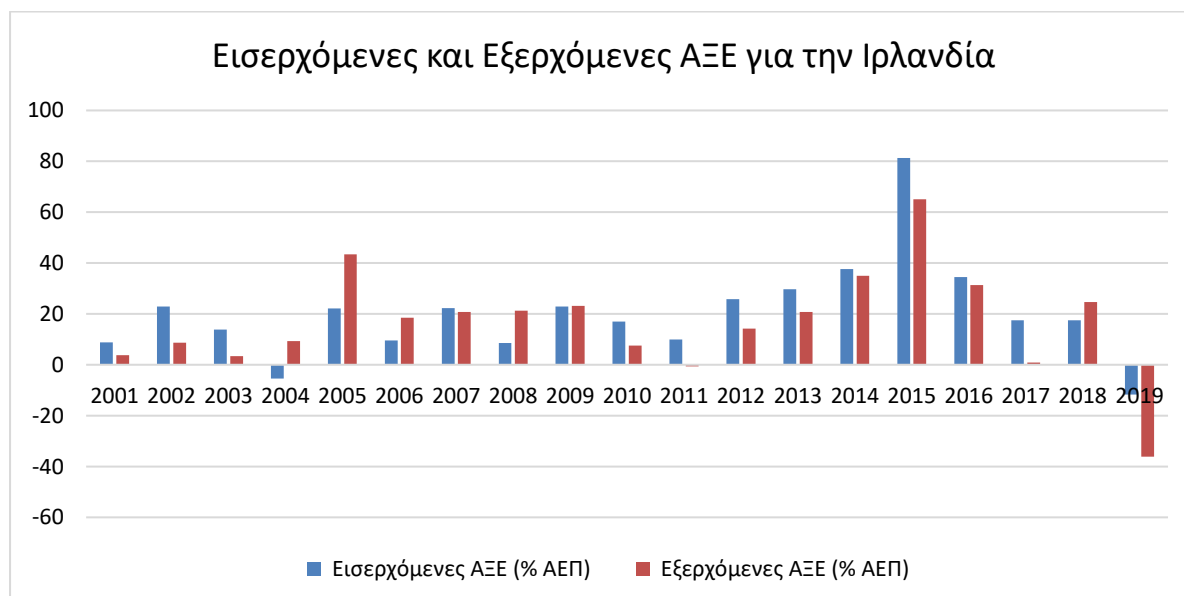
Διάγραμμα 4.2.3 : Εισερχόμενες και Εξερχόμενες ΑΞΕ Βέλγιο

Πηγή: Δεδομένα εθνικών λογαριασμών της Παγκόσμιας Τράπεζας και αρχεία δεδομένων Εθνικών Λογαριασμών του ΟΟΣΑ,2020

ΙΡΛΑΝΔΙΑ

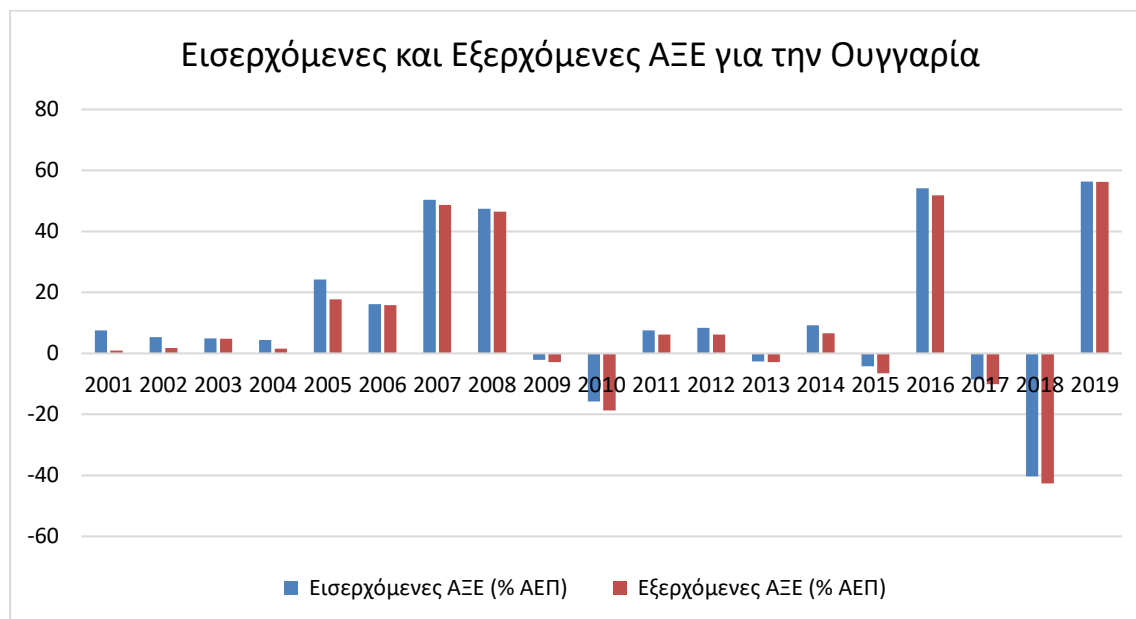
Διάγραμμα 4.2.4 : Εισερχόμενες και Εξερχόμενες ΑΞΕ Ιρλανδίας

Πηγή: Δεδομένα εθνικών λογαριασμών της Παγκόσμιας Τράπεζας και αρχεία δεδομένων Εθνικών Λογαριασμών του ΟΟΣΑ,2020

ΟΥΓΓΑΡΙΑ

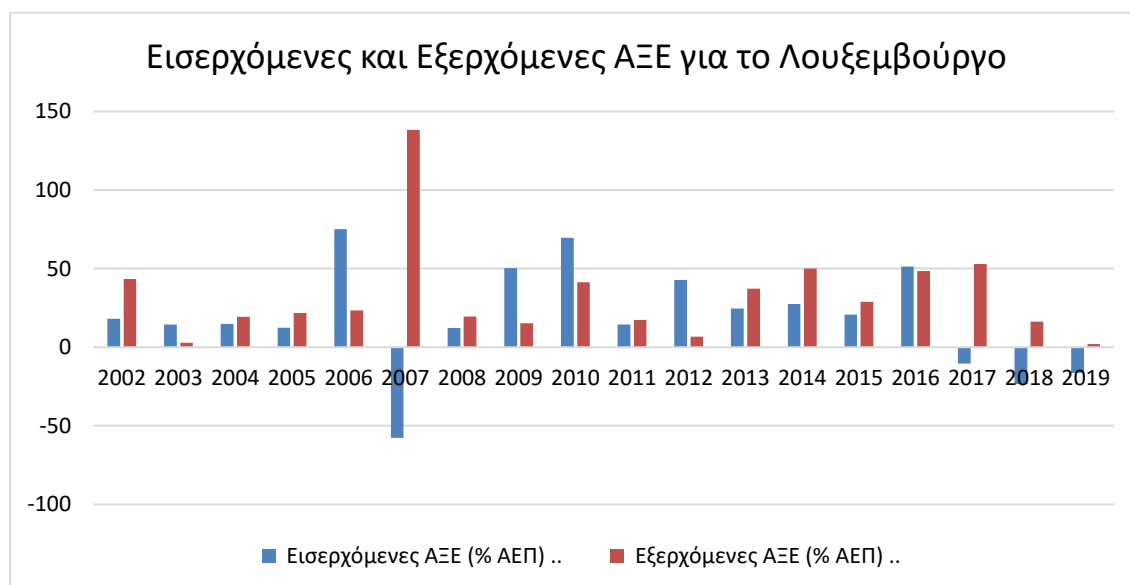
Διάγραμμα 4.2.5 : Εισερχόμενες και Εξερχόμενες ΑΞΕ Ουγγαρίας

Πηγή: Δεδομένα εθνικών λογαριασμών της Παγκόσμιας Τράπεζας και αρχεία δεδομένων Εθνικών Λογαριασμών του ΟΟΣΑ,2020

ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

Διάγραμμα 4.2.6 : Εισερχόμενες και Εξερχόμενες ΑΞΕ Λουξεμβούργου

Πηγή: Δεδομένα εθνικών λογαριασμών της Παγκόσμιας Τράπεζας και αρχεία δεδομένων Εθνικών Λογαριασμών του ΟΟΣΑ,2020

4.3 Συμπεράσματα της διαγραμματικής απεικόνισης των υψηλότερων εισροών εκροών της ΕΕ 2001-2019

Για τις εισροές:

- Το 2001 η χώρα που παρουσιάζει την υψηλότερη εισροή είναι το Βέλγιο με ποσοστό 37,29% του ΑΕΠ.
- Ακολουθεί για το 2002, η Ιρλανδία με το μεγαλύτερο ποσοστό να φτάνει το 22% του ΑΕΠ.
- Από το 2003 έως και το 2007 ακολουθεί η Μάλτα ξεκινώντας το 2003 με 16,73% , ανεβαίνοντας το 2004 αγγίζει τα 122,48%, συνεχίζει να αυξάνεται με γρήγορους ρυθμούς 339,79% για το 2005. Το ίδιο ισχύει και για το 2006 όπου αυξήθηκε κατά 30 % περίπου σε σχέση με το 2005. Φτάνοντας το 2007, η Μάλτα φτάνει στην κορύφωση των εισροών της ξεπερνώντας όλες τις χώρες της ΕΕ φτάνοντας το 449,08%.
- Μετά ακολούθησε και η Κύπρος με την ίδια κατεύθυνση το 2009, η οποία προσαρμόζει τους νόμους ώστε να δέχεται ξένες επενδύσεις χωρίς να ενδιαφέρει κανέναν από πού αποκτήθηκαν. Άρα έχουμε για την Κύπρο το 2009 εισβολή εισροών που φτάνουν τα 249,11% όπου συνεχίζει μέχρι το 2015. Το μεγαλύτερο ποσοστό το εμφανίζει το 2012 αγγίζοντας τα 280,13%.
- Οι κύριοι επενδυτές της Κύπρου ήταν κυρίως Ρώσσοι , στους οποίους , η Κύπρος τους εμπνέει χρηματοπιστωτική σταθερότητα. (Καθημερινή, 01.04.2009)¹
- Έπειτα, το 2016 για να αποφύγει η Κύπρος τα μνημόνια, έκανε κούρεμα των καταθέσεων και έχασε για λίγο την εμπιστοσύνη των επενδυτών, η οποία ανέκαμψε και πάλι από το 2019.
- Επιπρόσθετα , η επόμενη χώρα , 3^η στη σειρά, με τις υψηλότερες εισροές , εκτός από την Μάλτα και την Κύπρο, έρχεται η Ουγγαρία το 2016 με ποσοστό 54,17%, έπειτα, 4^η είναι το Βέλγιο με εισερχόμενες ροές ΑΞΕ 37,29% του ΑΕΠ για το 2001 , 5^η είναι η Ιρλανδία με 22% για το 2002 και 6^η είναι το Λουξεμβούργο με 75,14% για το 2006.
- Τέλος, η Μάλτα παρουσίασε εξαιρετικά υψηλά επίπεδα εισροών ΑΞΕ για τα έτη 2004 – 2008 και η Κύπρος εξαιρετικά υψηλά επίπεδα εισροών ΑΞΕ, αντίστοιχα, για τα έτη 2009-2015. (Καθημερινή, 29.03.2013)²

¹ https://www.kathimerini.gr/economy/international/353979/ektinachthikan-oi-rosikes-ependyseis-stin-kypro/?fbclid=IwAR3oSTq0gK25lown1B8baT3doV4wU0GFFy1_I14zFHBW5_ugOBIm3QZ4bss

² <https://www.kathimerini.gr/economy/business/484255/ayxithikan-kata-3-3-dis-oi-trapezikes-katatheseis-idioton-ton-fevroyario/>

Για τις εκροές:

Παρατηρείται ότι, οι χώρες με τα μεγαλύτερα ποσοστά εκροών είναι η Μάλτα και η Κύπρος. Τα ποσά τους αντιστοιχούν με αυτά των εισροών άρα βρίσκονται σε καλό δρόμο στις αντίστοιχες χρονικές περιόδους.

- Η Μάλτα και η Κύπρος παρουσιάζουν τις υψηλότερες εκροές της ΕΕ. Η μεγαλύτερη εκροή της Μάλτας παρουσιάζεται το 2009 με ποσοστό 237,56% και της Κύπρου το 2012 με 301,25%. Έπειτα, οι εκροές εξασθένησαν αφού υπήρχε έλλειψη ελκυστικών αποδόσεων και γι' αυτό οι επενδυτές αποχωρούσαν.
- Αρχικά, το Βέλγιο το 2001 παρουσιάζει περισσότερες εκροές με 42,55% από ότι εισροές με 37,29%.
- Το Λουξεμβούργο το 2002 παρουσίαζε 18,03% εισροές και 43,21% εκροές. Επίσης, το 2017 εμφανίζεται μείωση εισροών κατά 10,40% ενώ οι εκροές αγγίζουν το 53,04%. Τα φορολογικά έσοδα αντιστοίχως και για Ουγγαρία και Βουλγαρία θα αρχίζουν να μειώνονται αν εγκαταλειφθούν από ξένες επιχειρήσεις.

Να σημειωθεί ότι τόσο η Κύπρος όσο και το Λουξεμβούργο και Ιρλανδία, παρουσιάζουν τον χαμηλότερο συντελεστή φορολογίας στην ΕΕ με 12,5%. (Καθημερινή, 08.06.2021)³

- Η Ιρλανδία έβγαλε μετοχικά κρατικά ομόλογα, βγήκε δηλαδή στις αγορές για να βρεί περισσότερο χρήμα, αλλά δεν πήρε πίσω αυτά που έπρεπε. Η Ιρλανδία το 2002 έχει 22% εισροές και εκροές 8,6% . Το 2018 παρουσιάζει μείωση εισροών κατά 24,9% ενώ οι εκροές φτάνουν ο 24,63%.
- Στην Ουγγαρία το 2018 παρουσίαζε 30,1 % εισροές κεφαλαίων διότι άνοιξαν οι αναδυόμενες αγορές, ενώ οι εκροές έχουν μειωθεί κατά 42,68%.
- Τέλος, η Μάλτα παρουσίασε εξαιρετικά υψηλά επίπεδα εκροών ΑΞΕ για τα έτη 2004 - 2008.

³ <https://www.kathimerini.gr/economy/561392071/elachistos-etairikos-foros-oikonomiki-zimia-gia-irlandia-kai-loyxemvourgo/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Συμπεράσματα

Ο σκοπός της εργασίας αυτής είναι η περιγραφική και η διαγραμματική ανάλυση της πορείας των ροών ΑΞΕ στην ΕΕ και ως το σύνολο της και ως τα κράτη μέλη της ξεχωριστά, άρα τα συμπεράσματα αφορούν και ως μία οντότητα και στο κράτος μέλος της ξεχωριστά.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μια έντονη οικονομική και πολιτική ένωση για τις 27 ευρωπαϊκές χώρες(εκτός το Ηνωμένο Βασίλειο αφού αποχώρησε το 2020). Η Ευρωπαϊκή Ένωση εντοπίζεται ότι μετά την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (Ε.Ο.Κ) , κυρίσεται ως ο μεγαλύτερος εξαγωγέας σε χάλυβα και σε χαλκό , με σκοπό την οικονομική συνεργία με Βέλγιο, Γερμανία, Γαλλία , Ιταλία, Λουξεμβούργο και Ολλανδία και την διασφάλιση παγκόσμιας ειρήνης.

Επιτεύγματα της Ε.Ε. συγκαταλέγονται η επικράτηση ειρήνης , σταθερότητας και κατάργηση ελέγχων μεταξύ των χωρών Ε.Ε. Έτσι, η ενιαία αγορά καθιστά την ελεύθερη κυκλοφορία (σε 22 κράτη μέχρι σήμερα) των αγαθών και υπηρεσιών , το χρήμα, την τεχνογνωσία αλλά και τις κεφαλαιαγορές με στόχο την εξασφάλιση του μεγάλου δυνατού οφέλους και την δημιουργία μιας εσωτερικής αγοράς για τους Ευρωπαίους.

Από το 1950 και μετά , έκαναν την είσοδό τους οι Α.Ξ.Ε. σε διεθνές επίπεδο για αναζήτηση αγορών και ταχύτατη ανάπτυξη των θεσμών και αρχών και την προσέλκυση νέων επενδύσεων. Οι Α.Ξ.Ε. έγιναν σημαντική πηγή χρηματοδότησης για όλες τις χώρες της ΕΕ. , αλλά και παγκοσμίως, τόσο οικονομικό όσο και σε πολιτικό παράγοντα. Οι Α.Ξ.Ε. αποσκοπούν στην μείωση του κόστους παραγωγής και στην αύξηση η αποτελεσματικότητας των εταιριών. Κάθε οικονομία της κάθε χώρας θέλει να προσελκύει τις ξένες επενδύσεις για να αναπτυχθεί αλλά πρώτα πρέπει να ελέγχονται τα κίνητρα και τα εμπόδια που προκαλεί στους υποψήφιους επενδυτές , ώστε να επέλθει σε μεταρρυθμίσεις που να βοηθήσουν την οικονομία και τους επενδυτές. Κάποια από τα προβλήματα που υπάρχουν μερικές φορές και δεν επιθυμούν οι πολυεθνικές να επεκταθούν σε άλλες χώρες είναι η υψηλή φορολογία, η έλλειψη ελκυστικών αποδόσεων και επενδύσεων, η αστάθεια οικονομίας κάθε χώρας και η γραφειοκρατία.

Επιπρόσθετα, με βάση την ανάλυση της πορείας εισροών και εκροών Α.Ξ.Ε. στην Ε.Ε. στο σύνολό της , παρατηρήθηκε ότι οι εισροές άγγιξαν το 10,04% του ΑΕΠ το 2007, αντίστοιχα σε 1,4 τρισεκατομμύρια δολάρια (US\$), ενώ οι εκροές άγγιξαν

το 11,3% του ΑΕΠ το 2007, αντίστοιχα σε 1,6 τ τρισεκατομμύρια δολάρια (US\$), δηλαδή περισσότερες εκροές 200 δισεκατομμύρια (για το 2007). Αυτό μπορεί να οφείλεται στην αύξηση του κινδύνου επένδυσης σε αρκετές χώρες της Ε.Ε. (οικονομική κρίση 2008), όπου με την έλλειψη ελκυστικών αποδόσεων, οι επενδυτές επένδυναν τα χρήματά τους σε άλλες χώρες με χαμηλότερη φορολογία, όπως είδαμε στην περίπτωση Μάλτας και Κύπρου με τους Ρώσους.

Τέλος, ας αναφέρουμε πως σύμφωνα με την έρευνά μας, το ΑΕΠ και οι Α.Ξ.Ε. είναι δύο μεταβλητές οι οποίες αλληλοεπιδρούν – αλληλοεπηρεάζονται μεταξύ τους. Το ΑΕΠ δεν επηρέασε αρνητικά τις ροές ΑΞΕ, παρά μόνο σε κάποιες χρονικές περιόδους παρουσιάστηκαν αρνητικές τιμές και στις εισροές και στις εκροές, λόγω του ότι υπάρχει έλλειψη χρηματοπιστωτικής σταθερότητας στην οικονομία στις χώρες. Αντιθέτως, οι Α.Ξ.Ε. βοηθούν στην αύξηση παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας, στην αύξηση του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος ΑΕΠ, προτρέπει τις χώρες να ξεφύγουν από την ύφεση και την αύξηση της ανεργίας, αφού εμφανίζεται η έρευνα, η τεχνολογική ανάπτυξη και η καινοτομία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Βασιλείου, Κ. (2015). *Άμεσες ξένες επενδύσεις, φορολογία και επιχειρηματικότητα: μια εμπειρική μελέτη σε 15 χώρες της Ευρωζώνης*. Μεταπτυχιακή εργασία. Πειραιάς
<https://dione.lib.unipi.gr/xmlui/bitstream/handle/unipi/11287/%ce>
- Δούνα, Μ.(2016). *Διαχρονική ανάλυση των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα*. Πτυχιακή εργασία
<https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/19739/6/DounasMichailMsc2016.pdf>
- Ζερβανταρίδου, Μ. (2015). *Άμεσες ξένες επενδύσεις: Η περίπτωση της Ελλάδας*. Διπλωματική εργασία. Ανακτήθηκε στις 4/5/21
<https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/18496/6/ZervantaridouMelpomeniMsc2015.pdf>
- Καραδημήτρης, Γ. (2017). *Άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση*. Πτυχιακή εργασία. Ανακτήθηκε στις 3/5/21
<https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/21123/3/KaradimitrisGeorgiosMsc2017.pdf>
- Κοτταρίδη, Κ & Γιακούλας, Δ. (2013). *Άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα: Οι επιπτώσεις της κρίσης και ο ρόλος των θεσμών*. Αθήνα: Ελληνικό ίδρυμα ευρωπαϊκής και εξωτερικής πολιτικής. Ανακτήθηκε στις 4/5/21 από
<https://thebf.org/file/repository/NB17.pdf>
- Κυρκίλης, Δ. (2010). *Άμεσες ξένες επενδύσεις*. Αθήνα: Κριτική
- Μπουχλά, Α. (2011). *Προσδιοριστικοί παράγοντες των άμεσων ξένων επενδύσεων*. Άγιος Νικόλαος. Πτυχιακή Εργασία. Ανακτήθηκε στις 5/5/21

https://apothesis.lib.hmu.gr/bitstream/handle/20.500.12688/5818/Mpouxla_Andriani2011.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- Σαββίδη, Ε. (2006). *Οι ελληνικές άμεσες ξένες επενδύσεις στη Βουλγαρία*. Μεταπτυχιακή εργασία. Πειραιάς. Ανακτήθηκε στις 3/5/21

<https://dione.lib.unipi.gr/xmlui/bitstream/handle/unipi/1537/Savvidi.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

- Ψωμά, Δ. (2020). *Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στην Ελλάδα*. Διπλωματική εργασία. Αθήνα. Ανακτήθηκε στις 3/5/21

https://dione.lib.unipi.gr/xmlui/bitstream/handle/unipi/13004/%ce%a8%cf%89%ce%bc%ce%ac%20%ce%94%ce%ad%cf%83%cf%80%ce%bf%ce%b9%ce%bd%ce%b1_%ce%9c%ce%9f%ce%95%ce%a31860.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Μεταφρασμένη βιβλιογραφία

- Griffin, R & Pustay, M. (2011). *Διεθνείς επιχειρήσεις και επιχειρηματικότητα*. Αθήνα: Τζιόλα

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

- Martínez, V., Bengoa, M., Sánchez-Robles, B. (2012). *Foreign Direct Investment and Trade: Complements or Substitutes? Empirical Evidence for the European Union, Technology and Investment*, 3, 105-112
<http://dx.doi.org/10.4236/ti.2012.32013>
- Filippaios, F & Papanastasiou, M. (2008). *US Outward Foreign Direct Investment in the European Union and the Implementation of the Single Market: Empirical Evidence from a Cohesive Framework* 46 (5), 969–1000
- Tang, D. (2015). Has the Foreign Direct Investment Boosted Economic Growth in the European Union Countries? *Journal of International and Global Economic Studies*. 8(1), 21-50

Πηγές

- <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators/preview/on#>
- https://europa.eu/european-union/about-eu/history_el
- <https://ti-einai.gr/aep/>
- https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CE%BA%CE%B1%CE%B8%CE%AC%CF%81%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF_%CE%95%CE%B3%CF%87%CF%8E%CF%81%CE%B9%CE%BF_%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%8A%CF%8C%CE%BD
- <https://brexit.gov.gr/negotiations-history/>
- <https://www.rodiaki.gr/article/448962/h-exelixh-toy-aep-stis-xwres-ths-eyrwpaikhs-enwshs-metaxy-twn-etwn-2009-kai-2019-kai-to-sxedio-anakampshs-ths-oikonomias-mas>
- <https://www.capital.gr/me-apopsi/3461511/eiserxomenes-kai-exerxomenes-ameses-xenes-ependuseis-kai-i-skiodis-oikonomia>
- http://www.mfa.gov.cy/mfa/consulate/consulate_krasnodar.nsf/krasnodar_consulate23_gr/krasnodar_consulate23_gr?OpenDocument
- <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%B1%CF%81%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1>
- <https://www.kathimerini.gr/economy/561392071/elachistos-etairikos-foros-oikonomiki-zimia-gia-irlandia-kai-loyxemvoyrgo/>
- https://www.kathimerini.gr/economy/international/353979/ektinachthikan-oi-rosikes-ependyseis-stin-kypro/?fbclid=IwAR3oSTq0gK25lown1B8baT3doV4wU0GFFy1_II4zFHBW5_ugOBIm3QZ4bss
- <https://www.kathimerini.gr/economy/business/484255/ayxithikan-kata-3-3-dis-oi-trapezikes-katatheseis-idioton-ton-fevroyario/>